

**SPOŁECZNOŚCI PRZYJAZNE
DLA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU**

ZAANGAŻUJ SIĘ!

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
Jak działa Fairtrade?	2
Standardy Fairtrade	3
Od Sprawiedliwego Handlu do Kampanii <i>Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu</i>	5
Kampania <i>Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu</i> w Polsce	8
Przykłady dobrych praktyk i pomysły działań	10
Struktura przykładowej informacji prasowej	37
Przykładowa deklaracja poparcia Sprawiedliwego Handlu przez miasto	38
Przykładowa deklaracja poparcia Sprawiedliwego Handlu przez szkołę	39
Przydatne informacje	40

WSTĘP

W kwietniu 2000 r. około 5-tysięczna miejscowość Garstang, położona w północno-zachodniej Anglii, jako pierwsza na świecie uzyskała tytuł *Fairtrade Town* (*Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*). Piętnaście lat później miast i miejscowości chlubiących się tym tytułem jest już ponad 1700 w 25 krajach na świecie (stan na grudzień 2015 r.). Co więcej, obecnie analogiczne tytuły są przyznawane m.in. szkołom, uczelniom oraz wspólnotom religijnym. To o tyle niezwykle, że ta międzynarodowa kampania, której w Polsce nadaliśmy nazwę *Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*, jest efektem oddolnego zaangażowania konsumentów, którzy chcą zmieniać świat i swoje otoczenie na lepsze. Dzięki niej wzmacnia się społeczeństwo obywatelskie, zwiększa się wiedza na temat globalnych nierówności i sposobów ich niwelowania oraz promowane jest współdziałanie w miejsce rywalizacji. Jak to możliwe, że osiągnięto taki sukces? W niniejszej publikacji pokazujemy przykłady dobrych praktyk zaczerpnięte z wielu krajów. Mamy nadzieję, że lektura zainspiruje Państwa do podjęcia działań na rzecz promowania Sprawiedliwego Handlu.

Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”
– Fairtrade Polska

Sprawiedliwy Handel (ang. Fair Trade) to oddolny, międzynarodowy ruch społeczny dążący do poprawy warunków życia i gospodarowania drobnymi producentami żywności i rękodzieła z krajów globalnego Południa. Dzięki niemu ubodzy mieszkańcy Afryki, Azji i Oceanii, Ameryki Łacińskiej i Karaibów mogą pracować w godnych warunkach i budować uczciwe stosunki handlowe z bogatszą częścią świata. Ruch ten tworzony jest przez organizacje pozarządowe, działaczy, wolontariuszy oraz firmy, przy udziale konsumentów. Wybierając produkty Sprawiedliwego Handlu, konsumenci wywierają realny wpływ na poprawę stopy życiowej najbardziej potrzebujących społeczności.

Sprawiedliwy Handel jest więc formą współpracy rozwojowej, odpowiedzią na porażkę współczesnych rozwiązań gospodarczych w zakresie zapewnienia ludziom w najbardziej potrzebnych krajach świata godziwych środków utrzymania i możliwości rozwoju. Pokazuje nam, że większa sprawiedliwość w handlu światowym jest możliwa. Podkreśla potrzebę

zmian w regułach i praktyce handlu konwencjonalnego oraz pokazuje, jak odnoszący sukcesy biznes może stawiać ludzi na pierwszym miejscu.

Ruch ten ma bogatą i długą historię, rozpoczynającą się wraz z końcem II wojny światowej, jednak dynamiczny wzrost popularności Sprawiedliwego Handlu w pierwszej dekadzie XXI wieku wiąże się z wprowadzeniem pod koniec lat 80-tych XX wieku certyfikacji produktów i ich powszechnej dostępności w strukturach biznesu konwencjonalnego (supermarkety, wielcy producenci żywności). Koncepcja zakłada znakowanie produktów znakiem certyfikacyjnym Fairtrade, potwierdzającym ich etyczne pochodzenie. Choć Fairtrade nie jest jedynym systemem certyfikacji produktów, bez wątpienia jest najważniejszym, najbardziej rozpoznawanym i cieszy się największym zaufaniem.

JAK DZIAŁA FAIRTRADE?

Międzynarodowa organizacja Fairtrade International opracowuje standardy, które muszą spełniać certyfikowani producenci Fairtrade (np. zakaz pracy przymusowej, dyskryminacji, poszanowanie środowiska naturalnego) oraz warunki wymiany handlowej, jakich muszą przestrzegać eksporterzy, importerzy oraz sprzedawcy (np. terminowe płatności, długofalowe kontrakty). Komitet Standardów Fairtrade International jest złożony z reprezentantów organizacji z krajów konsumenckich, organizacji producenckich, przedsiębiorców oraz niezależnych ekspertów.

Inspektorzy z niezależnej firmy FLO-CERT prowadzą kontrole, by upewnić się, że standardy są przestrzegane na każdym etapie produkcji i obrotu certyfikowanymi towarami. Jeżeli firma sprzedaje produkt, którego składniki były zakupione w krajach globalnego Południa na zasadach Fairtrade i jest to poświadczane certyfikatem FLO-CERT, może podpisać umowę z Fairtrade International na umieszczenie znaku Fairtrade na jego opakowaniu.

Fairtrade International współpracuje również bezpośrednio z producentami w krajach globalnego Południa poprzez działających lokalnie pracowników łącznikowych. Pomagają oni i doradzają drobnym rolnikom w zakładaniu spółdzielni, uzyskaniu certyfikacji oraz wejściu na rynek międzynarodowy. Aby dowiedzieć się więcej o systemie Fairtrade, odwiedź strony info.fairtrade.net oraz fairtrade.org.pl.

STANDARDY FAIRTRADE

Uczciwa cena dla drobnych rolników

Drobni rolnicy otrzymują za swoje produkty kwotę, która zawsze pokrywa koszty produkcji oraz podstawowe koszty życia. Jest ona ustalona w wysokości ceny możliwej do osiągnięcia na rynku światowym lub powyżej. Jest to szczególnie ważne, jeśli sytuacja na rynkach światowych jest niekorzystna. Natomiast jeśli cena możliwa do osiągnięcia na rynkach światowych spełnia powyższe warunki, obowiązuje ona również w systemie Fairtrade.

Premia Fairtrade

Premia Fairtrade, dodatkowa względem ceny produktu, wypłacana jest lokalnej społeczności rolników lub pracowników plantacji. Wysokość premii jest określona w Standardach Fairtrade. Służy ona w połowie rozwojowi organizacji producenckich oraz w połowie finansowaniu projektów służących całej społeczności, takich jak budowa dróg, żłobków, kształcenie dorosłych lub przestawienie upraw na metody ekologiczne.

Bez wyzyskiwania dzieci

W systemie Fairtrade istnieje rozróżnienie między pracą dzieci, które pomagają swoim rodzicom w pracach przydomowych, a wyzyskiwaniem dzieci w pracy. Fairtrade zabrania pracy dzieci, która szkodzi ich zdrowiu lub rozwojowi albo uniemożliwia edukację szkolną.

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

TERMINY

W literaturze często pojawiają się zwroty Fairtrade/Fair Trade/Sprawiedliwy Handel a także fair trade/sprawiedliwy handel, dlatego wyjaśniamy różnice między nimi.

- Fairtrade – określa system certyfikacji produktów będący własnością Fairtrade International.
- Fair Trade – jest to pojęcie szersze znaczeniowo od Fairtrade i odnosi się do całego ruchu Sprawiedliwego Handlu, włączając w to poszczególne organizacje i systemy certyfikacji organizacji i produktów.
- Sprawiedliwy Handel – polskie tłumaczenie zwrotu Fair Trade. Używane zamiennie z angielskim oryginałem.
- fair trade z małych liter oznacza po prostu uczciwość, sprawiedliwość w relacjach handlowych i nie musi się odnosić wyłącznie do ww.: ruchu, organizacji i systemów certyfikacji
- sprawiedliwy handel – polskie tłumaczenie zwrotu „fair trade” w szerokim rozumieniu.

Zrównoważona produkcja

Kryteria środowiskowe zawarte w Standardach Fairtrade powstały po to, aby zapewnić uprawę metodami minimalizującymi zużycie zasobów oraz z poszanowaniem środowiska naturalnego. Jednak gdyby kryteria Fairtrade wymagały spełniania norm rolnictwa ekologicznego, wielu drobnych producentów zostałoby wykluczonych z systemu, ponieważ wdrożenie ekologicznych metod upraw oraz certyfikacja ekologiczna mogą być zbyt drogie. Mimo to w ramach Fairtrade rolnicy są aktywnie zachęceni do przestawienia się na rozwiązania ekologiczne.

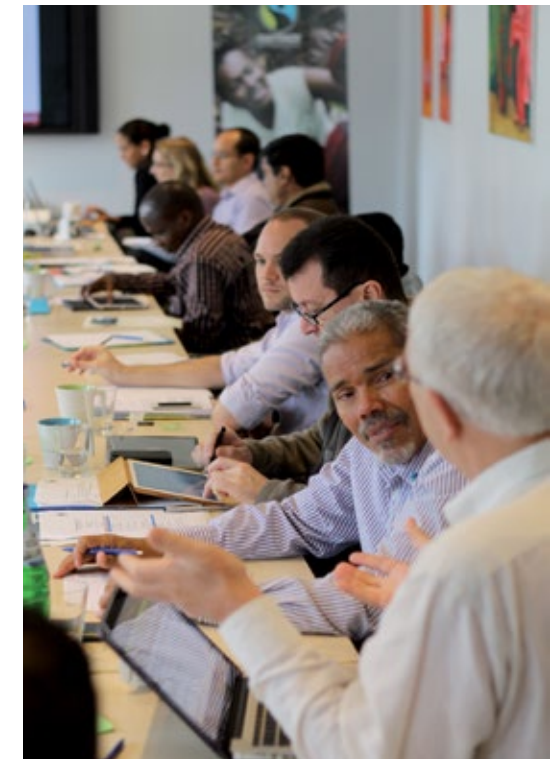
© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

Współdecydowanie w systemie Fairtrade

Fairtrade International jest organizacją pożytku publicznego. Jej członkami są sieci drobnych producentów z Ameryki Łacińskiej, Afryki, Azji i Oceanii oraz organizacje Fairtrade z krajów rozwiniętych (na przykład Fairtrade Deutschland, którego polskim partnerem jest *Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska*). Decyzje o rozwoju systemu Fairtrade, np. formułowanie nowych standardów albo określanie wysokości cen minimalnych, podejmowane są wspólnie przez przedstawicieli drobnych producentów oraz krajowych organizacji Fairtrade.

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

OD SPRAWIEDLIWEGO HANDLU DO KAMPANII *MIASTA PRZYJAZNE DLA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU*

Wraz z popularyzacją Sprawiedliwego Handlu powstał pomysł honorowania miejsc, szczególnie zaangażowanych w promocję idei i produktów Fair Trade. W ten sposób rozwinęła się koncepcja *Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu*. Nazwa może sugerować, że chodzi wyłącznie o duże aglomeracje. W rzeczywistości o tytuł mogą ubiegać się także dzielnice miast, małe miejscowości a nawet wioski. *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* to dowolna społeczność, która:

- wspiera Sprawiedliwy Handel i poszerza swoją wiedzę na temat korzyści związanych z tą oddolną inicjatywą konsumencką,
- podejmuje praktyczne działania poprzez kupowanie produktów Sprawiedliwego Handlu oraz zachęca innych do tego samego,
- realizuje kryteria dla kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*

Kryteria, które należy spełnić, nie są takie same na całym świecie. Ustalają je organizacje koordynujące kampanię na danym obszarze. Do najczęściej stosowanych należy 5 kryteriów sformułowanych w Wielkiej Brytanii, gdzie kampania prowadzona jest pod nazwą *Fairtrade Towns* (zobacz: fairtrade.org.uk).

Ich polski odpowiednik przedstawiamy poniżej:

1. Utworzenie lokalnej grupy koordynującej realizację kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.
2. Przyjęcie przez samorząd uchwały wspierającej Sprawiedliwy Handel i wzywającej do zakupu produktów Sprawiedliwego Handlu na potrzeby lokalnych imprez i spotkań.
3. Udokumentowanie dostępności co najmniej dwóch rodzajów produktów Sprawiedliwego Handlu w odpowiedniej liczbie lokalnych sklepów oraz punktów gastronomicznych.
4. Używanie produktów Sprawiedliwego Handlu w lokalnych przedsiębiorstwach oraz instytucjach społecznych.
5. Pozyskanie poparcia mediów dla kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.

Niektóre kraje wprowadzają dodatkowe kryteria. Oto kilka przykładów:

- **Kanada** – miejscowość starająca się o tytuł ma obowiązek prowadzenia i promowania polityki odpowiedzialnej i zrównoważonej konsumpcji.
- **Irlandia** – aby dana miejscowość mogła ubiegać się o przyznanie tytułu, znacząca liczba szkół zlokalizowana na jej terenie musi posiadać tytuł *Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*.
- **Holandia** – organizatorzy wymagają stosowania zasad CSR od lokalnych firm w miejscowości, która stara się o tytuł.
- **Belgia** – pomoc rolnikom z krajów Południa łączona jest z promocją żywności pozyskanej od miejscowych rolników.

Kryteria obowiązujące w Polsce są dostępne na spolecznosci.fairtrade.org.pl/kampania/kryteria.

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

Koncepcja *Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu* to coś więcej, niż tylko zapewnienie rynku zbytu dla produktów wytwarzanych z poszanowaniem ludzkiej pracy. Bruce Crowther – osoba, dzięki której Garstang otrzymało w kwietniu 2000 roku tytuł pierwszego *Miasta Przyjaznego dla Sprawiedliwego Handlu* – mówi:

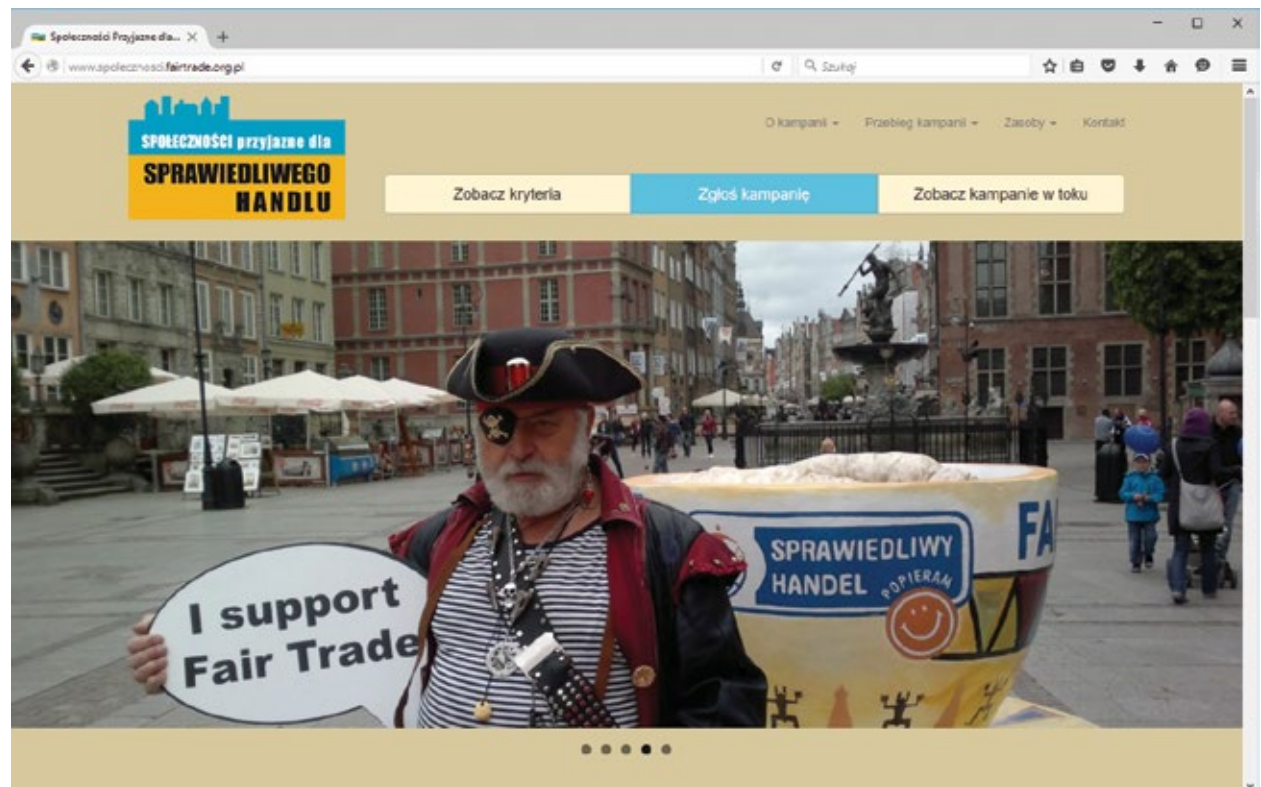
„Siłą kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* jest aktywizowanie lokalnych społeczności. Nie chodzi o pozyskanie samej rady miasta lub samych kościołów, szkół lub firm – chodzi o wspólną aktywność tych wszystkich grup. *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* mobilizują ludzi do wspólnego działania oraz pomagają im uzmysłowić sobie, w jaki sposób ich wysiłki zmieniają życie ludzi oddalonych o tysiące kilometrów stąd”.

Przykład Garstang zainspirował setki społeczności na całym świecie. Obecnie *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* znajdują się m.in. w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Francji, Polsce, Hiszpanii a nawet w Brazylii!

Idea *Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu* zyskuje tak dużą popularność, ponieważ daje każdemu – konsumentom, uczniom, organizacjom pozarządowym, biznesmenom, urzędnikom administracji – szansę uczestnictwa w projekcie aktywizowania lokalnych społeczności i zmieniania świata na lepsze.

Korzyści dla lokalnych społeczności:

- Kampania na rzecz *Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu* integruje i aktywizuje lokalne społeczności, umożliwiając realizację wspólnego celu ludziom, którzy na co dzień nie mają ze sobą wiele do czynienia.
- Otrzymanie tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* zwiększa dumę obywateli ze swej miejscowości oraz tworzy okazję do wspólnego świętowania sukcesu.
- Kampania może również wptynąć na inne problemy społeczności. We wspomnianym Garstang okoliczni rolnicy zaprotestowali, że ich produkty również nie są skupowane na uczciwych zasadach, więc promocja lokalnych producentów została tu zintegrowana z promocją produktów Sprawiedliwego Handlu. W ten sposób zwrócono uwagę na sprawiedliwość społeczną w wymiarze globalnym i lokalnym.

Serwis społeczności.fairtrade.org.pl

Korzyści dla władz:

Poznań otrzymał tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* w 2012 roku

- Promowanie idei *Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu* to krok w kierunku bardziej zrównoważonego rozwoju.
- Wspieranie inicjatyw obywatelskich przyczynia się do kształtowania społeczeństwa obywatelskiego. Może zwiększyć efektywność wysiłków wolontariuszy i organizacji pozarządowych poprzez koordynację i wspieranie ich działań.
- Kampania *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* stanowi dla władz lokalnych szansę nawiązania prawdziwej współpracy z wieloma różnymi organizacjami i przedstawicielami lokalnych społeczności, co otwiera szereg nowych możliwości zintegrowanych działań.
- Tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* jest dobrą promocją danej miejscowości i sposobem na przyciągnięcie dodatkowych turystów.
- Tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* ułatwia współpracę partnerską z innymi miastami, także w krajach globalnego Południa, a ponadto może stanowić dodatkowy atut np. w ubieganiu się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury.

Korzyści dla biznesu:

© Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, sprawiedliwyhandel.pl

- Sklepy i kawiarnie oferujące produkty Sprawiedliwego Handlu mogą liczyć na zainteresowanie mediów i na promocję ze strony miasta oraz lokalnych organizacji Sprawiedliwego Handlu.

W 2007 roku brytyjska organizacja pozarządowa Fairtrade Foundation, zachęcona sukcesem kampanii *Fairtrade Towns*, zapoczątkowała kolejną kampanię, tym razem skierowaną do szkół podstawowych i średnich. W jej ramach uczniowie dowiadują się o Sprawiedliwym Handlu na takich przedmiotach jak wiedza o społeczeństwie, geografia, historia, język ojczysty, a nawet matematyka. Kampania pomaga młodym ludziom zrozumieć mechanizmy działania rządzące światowym handlem, a także sposoby, dzięki którym ma on szansę stać się bardziej sprawiedliwym. Ideą kampanii jest aktywne działanie uczniów i nauczycieli na rzecz popularyzacji wiedzy dotyczącej globalnych współzależności, odpowiedzialnej konsumpcji oraz Sprawiedliwego Handlu, zarówno w szkołach jak i w społecznościach lokalnych. Sukces brytyjskiej kampanii zachęcił także inne kraje do jej podjęcia. Objęła ona swym zasięgiem już ponad 1200 szkół, m.in. w takich krajach jak Wielka Brytania, Irlandia, USA, Hiszpania, Francja, Niemcy, Austria, Czechy.

KAMPANIA SPOŁECZNOŚCI PRZYJAZNE DLA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU W POLSCE

W roku 2009 z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwego Handlu (PSSH) z udziałem organizacji pozarządowych nowych krajów członkowskich UE rozpoczęła się debata na temat kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* (MPdSH) w Europie Środkowo-Wschodniej. Rok później Koalicja Sprawiedliwego Handlu (KSH), z inicjatywy PSSH (swego ówczesnego członka), przyjęła zbiór kryteriów dla miast i szkół ubiegających się o taki tytuł. 10 listopada 2012 r. Poznań, jako pierwsze miasto w Polsce, uzyskało od KSH i PSSH zaszczytny tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* (tytuł został odnowiony w 2014 roku). Również Gdańsk i Jelenia Góra podjęły uchwały o staraniu się o ten tytuł. W latach 2014/2015 szczególnie dużo wydarzeń nastąpiło w kampanii szkolnej.

- KSH i PSSH potwierdziły wypełnienie kryteriów kampanii *Szkoły Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* i wręczyły dyplomy następującym poznańskim placówkom: Szkoła Piątkowska (maj 2014), II Liceum Ogólnokształcące im. Generałowej Zamoyskiej i Heleny Modrzejewskiej (grudzień 2014).
- W kwietniu 2015 r. tytuł otrzymał też Zespół Szkół Handlowych w Katowicach, a w październiku Szkoła Podstawowa nr 118 we Wrocławiu oraz Zespół Szkół Ekonomicznych w Głogowie. Kilka szkół podjęło uchwały potwierdzające starania o jego uzyskanie (Kwidzyn, Jelenia Góra, Kraków i in.) a wiele innych prowadzi intensywne działania w tym kierunku.
- KSH pozyskało środki na projekty *Sprawiedliwi, aktywni, świadomi – budowa podstaw dla kampanii „Szkoły Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu”* w Polsce, w którym uczestniczy 40 szkół, a ok. 50 kolejnych wyraziło zainteresowanie, oraz *Sprawiedliwi, aktywni, świadomi – rozwój kampanii Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*, z którego środków powstała m.in. ta publikacja.

Zespół Szkół Handlowych otrzymał tytuł w kwietniu 2015 roku © Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu,

Niniejszym uroczystie potwierdzamy, że
ZESPÓŁ SZKÓŁ HANDLOWYCH
im. Bolesława Prusa w Katowicach

uzyskał tytuł

SZKOŁA PRZYJAZNA DLA
SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Prezes Fundacji „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”
 Andrzej Zwawa

Prezes Polskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwego Handlu
 Wojciech Zięba

Katowice, 10 lutego 2015

Tytuł obowiązuje przez okres dwóch lat od daty wystawienia.

Sprawiedliwy Handel (ang. Fair Trade) to oddolny międzynarodowy ruch społeczny dążący do poprawy warunków życia i gospodarowania drobnymi producentami żywności i rękodzieła z krajów globalnego Południa. Polska kampania *Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu* (szkoły.fairtrade.org.pl), prowadzona wspólnie przez Fundację „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” oraz Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, jest częścią międzynarodowego ruchu, którego celem jest mobilizacja mieszkańców do działań na rzecz promowania Sprawiedliwego Handlu i kształtowania odpowiedzialnych zachowań konsumpcyjnych wspierających zrównoważony rozwój.

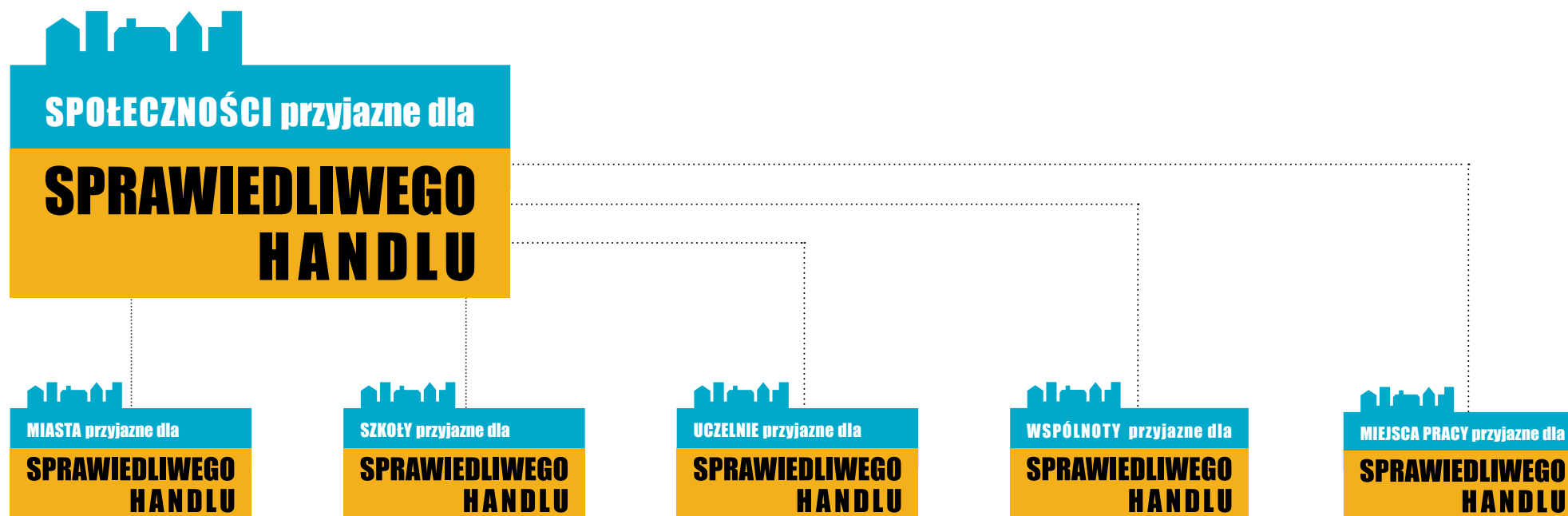
Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu to szersza wizja oryginalnej kampanii Fairtrade Towns.

Chcemy objąć nią nie tylko miejscowości oraz szkoły, ale również uczelnie, harcerzy, wspólnoty religijne i miejsca pracy. Pragniemy zapewnić niezbędne wsparcie tym wszystkim, którzy chcą promować Fair Trade, dlatego m.in. zaktualizowaliśmy dokumentację, procedury oraz strony internetowe związane z kampanią *Szkoły Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.

Planujemy analogiczny przegląd zasobów dla kampanii *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* oraz przygotowanie kampanii *Uczelnie/Harcerze/Wspólnoty/Miejsca Pracy Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. Po szczegóły odsyłamy do dedykowanego tym kampaniom serwisu spolecznosci.fairtrade.org.pl

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK I POMYSŁY DZIAŁAŃ

Jak promować Sprawiedliwy Handel w przestrzeni miejskiej, szkolnej, uczelnianej, parafialnej lub w miejscu pracy? Oto przykłady dobrych praktyk, które zaczerpnęliśmy z kampanii realizowanych w Niemczech, Austrii, Czechach, Belgii, Wielkiej Brytanii, Luksemburgu, ale również w odległym Hongkongu. Część pochodzi z naszych własnych doświadczeń. Mamy nadzieję, że przedstawione pomysły działań zainspirują Państwa do zaangażowania się!

Na początek przedstawiamy w jaki sposób Burges w Belgii oraz Liverpool w Wielkiej Brytanii – uzyskały tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.

Zrealizowane kampanie

→ Bruges (Belgia)

#MIASTA

Bruges to średniej wielkości miasto w Belgii, w którym mieszka około 117 tys. osób. Kampania na rzecz uzyskania tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* rozpoczęła się bardzo skromnie – od wizyty wolontariusza jednego ze sklepów Oxfamu (międzynarodowej organizacji charytatywnej) u urzędnika miejskiego wydziału ds. rozwoju i współpracy. W przypadku Bruges strategia polegała na zdobyciu poparcia rady miasta, która wzięłaby na siebie ciężar komunikowania idei Sprawiedliwego Handlu mieszkańcom. W 2006 roku miasto wydało rezolucję, obiecując serwować napoje Sprawiedliwego Handlu (kawę, herbatę, wino i sok pomarańczowy) na przyjęciach i wydarzeniach organizowanych w mieście. Następnie utworzono komitet koordynacyjny, który składał się z przedstawicieli czterech wydziałów Urzędu Miasta (Wydziałów ds. Młodzieży, ds. Środowiska, ds. Rozwoju i ds. Współpracy) oraz wolontariuszy Oxfamu i innych organizacji pozarządowych. Komitet miał za zadanie doprowadzić do realizacji pozostałych czterech kryteriów.

#SZKOLEY

Dzięki zaangażowaniu komitetu koordynacyjnego w Bruges zrealizowano wiele działań związanych z informowaniem o Sprawiedliwym Handlu, przy czynnym zaangażowaniu miejscowych szkół:

- zabawa w detektywa – uczniowie szukali produktów Sprawiedliwego Handlu w centrum Bruges,
- warsztaty na temat Sprawiedliwego Handlu organizowane w klasach,
- przedstawienia na temat Sprawiedliwego Handlu wystawiane w centrach kultury,
- regularne szkolne debaty oksfordzkie poświęcone kwestii Sprawiedliwego Handlu,

#MIASTA

oraz konsumentów:

- konkurs na najlepszy przepis na potrawę wykonaną z produktów Sprawiedliwego Handlu,
- degustacje win Sprawiedliwego Handlu,
- wystawa edukacyjna w miejscowej bibliotece,
- prezentowanie idei Sprawiedliwego Handlu w kościołach,
- przygotowanie posiłków ze składników Sprawiedliwego Handlu na cotygodniowym lokalnym kiermaszu,
- trwała promocja idei za pomocą broszur, plakatów, ulotek, podkładek pod kufle oraz poprzez specjalnie utworzoną stronę internetową.

© Fairtrade Gemeente, www.fairtradegemeenten.be

Starania organizatorów zostały uwieńczone 24 maja 2008 roku otrzymaniem przez Bruges tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. Uroczystościom towarzyszyły koncerty, parada dzieci, którą poprowadził znany belgijski prezenter telewizyjny, degustacje produktów, pokaz mody, wystawa kwiatów (oczywiście Fairtrade) oraz happening zorganizowany przez organizację *Clean Clothes Campaign*.

Z kampanii w Bruges płynie prosty wniosek: czasami wystarczy jedna odpowiednio zmotywowana osoba, aby rozpocząć działania, w wyniku których cała miejscowość zaczyna wspierać Sprawiedliwy Handel.

→ Liverpool (Wielka Brytania)

Fanom muzyki Liverpool zapewne kojarzy się z zespołem The Beatles, a miłośnikom piłki nożnej z klubem FC Liverpool, w którym swoje największe tryumfy świętował Jerzy Dudek. Liverpool to znacznie większe miasto od Bruges – mieszka w nim niemal pół miliona mieszkańców. Starania o uzyskanie statusu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* trwały niecałe 4 lata.

Wszystko rozpoczęło się w 2000 roku, gdy koalicja krajowych i lokalnych grup zainteresowanych kwestią globalnej sprawiedliwości i Sprawiedliwego Handlu utworzyła Liverpool World Centre (LWC). Celem Centrum jest zwiększanie świadomości na temat sprawiedliwości społecznej w wymiarze globalnym. To właśnie ono odegrało najważniejszą rolę w przyznaniu Liverpoolowi tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* przez edukowanie mieszkańców oraz inicjowanie wielu działań na rzecz Fairtrade. W 2000 roku utworzono grupę koordynacyjną, która szybko uzyskała wsparcie ze strony Rady Miasta, Wydziału Zamówień Publicznych, uniwersytetów i szkół. Oprócz tego o zaangażowanie poproszono Fairtrade Foundation oraz firmy zajmujące się dystrybucją produktów Sprawiedliwego Handlu (Cafedirect, Divine Chocolate).

Kampanie przeprowadzone w latach 2000-2003 nie przeszły bez echa, dzięki czemu w 2003 roku Rada Miasta podjęła uchwałę o wspieraniu idei sprawiedliwości społecznej na świecie, co swój praktyczny wymiar znalazło m.in. w regulacjach dotyczących zamówień publicznych (uwzględniono w nich wymóg, że część zamawianych produktów musi pochodzić ze Sprawiedliwego Handlu). Miasto uzyskało tytuł w marcu 2004 roku.

W 2005 roku grupa koordynująca wyszła z propozycją nadawania miejskim szkołom tytułu *Fairtrade School*, umożliwiając instytucjom edukacyjnym uzyskanie podobnego statusu, które wcześniej uzyskało miasto. Trzy lata później 20 szkół w mieście miało już taki tytuł. Również wszystkie trzy uniwersytety w Liverpoolu otrzymały tytuł *Fairtrade University*, a jeden z nich – Liverpool John Moores University – wydzielił specjalną jednostkę do badania wpływu Sprawiedliwego Handlu na losy najbiedniejszych ludzi w krajach Południa.

W 2008 roku Liverpool, wspólnie z norweskim miastem Stavanger, był Europejską Stolicą Kultury. Do miasta zawiązał Autobus Sprawiedliwego Handlu, który stał się areną wielu działań promocyjnych. Szczególnym wydarzeniem była konferencja uczniów z 25 szkół posiadających tytuł *Fairtrade School*, na której pojawił się producent orzechów Fairtrade z Malawi. Organizatorzy chcieli w ten sposób docenić wysiłki uczniów, którzy zaangażowali się w promowanie idei Sprawiedliwego Handlu.

© Fundacja Kupuj odpowiedzialnie, ekonsument.pl

#MIASTA

#UCZELNIE
#SZKOŁY

Kampanie w Niemczech i w Austrii

Niemcy i Austria to po Belgii oraz Wielkiej Brytanii kolejne przykłady krajów, w których ruch Sprawiedliwego Handlu rozwija się bardzo dynamicznie. W 2013 r. Fairtrade Austria świętowała jubileusz 20 lat działania. Gratulacje na ręce jej dyrektora wystąpił Prezydent Republiki Austrii dr Heinz Fischer i ten fakt najlepiej pokazuje, jakie znaczenie posiada Sprawiedliwy Handel w tym kraju, i jak mocno jest już zakorzeniony w świadomości społecznej.

© Didier Gentilhomme

W Niemczech kampania *Miasta Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* (niemiecka nazwa: *Fairtrade-Towns*) jest realizowana od 2009 r. Już po czterech latach 150 jednostek samorządowych otrzymało stosowne wyróżnienie. Obecnie jest ich 378.

W Austrii zgodnie ze stanem na 2015 rok 147 gmin zostało wyróżnionych tytułem przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu, w tym 144 miasta oraz 3 stolice krajów związkowych: Salzburg, Linz i Graz.

Z uwagi na fakt, iż kampanie w poszczególnych krajach wiążą się z koniecznością wypełnienia obowiązujących kryteriów, na kolejnych stronach przedstawiamy pomysły na udział i zaangażowanie interesariuszy, które nawiązują do tychże kryteriów. Jednocześnie na marginesach hasłowo pokazujemy, której kampanii dotyczy głównie dana inicjatywa lub pomysł na działanie.

Utworzenie lokalnej grupy koordynującej

Grupa koordynująca kampanię miejską powinna składać się z przedstawicieli świata polityki lub lokalnych władz, społeczeństwa obywatelskiego i biznesu. W szkołach będą to przede wszystkim uczniowie, nauczyciele i rodzice, a na uczelniach wyższych – przedstawiciele władz uczelni/wydziału oraz studenci.

→ Skład grupy

Dobry przykład daje niemieckie miasto Ludwigsburg, którego burmistrz został członkiem lokalnej grupy koordynacyjnej. W jego ślady poszli burmistrzowie w dwóch kolejnych miejscowościach w kraju związkowym Nadrenia-Palatynat: Mayen (18 tys. mieszkańców) i Unkel (4 tys. mieszkańców).

W wielu miejscowościach grupy koordynacyjne podejmują szereg inicjatyw oraz wspierają rozwój organizacji i szkół propagujących ideę Sprawiedliwego Handlu. W Trewirze grupę tworzy środowisko izb przemysłowo-handlowych, biznesu oraz organizacji studenckich. W Giessen w grupę zaangażowali się burmistrz, wiceburmistrz, federacja hoteli i restauracji oraz organizacja konsumencka.

#MIASTA

#UCZELNIE
#SZKOŁY
#MIASTA

#MIASTA

→ Realizowane działania

#MIASTA

W niewielkiej gminie Großmugel w Dolnej Austrii grupa robocza zorganizowała akcję informacyjną z okazji otwarcia nowej kawiarni, podczas której członkowie grupy rozdawali ulotki i opowiadali przechodniom o Sprawiedliwym Handlu. Podobne działania grupa podejmuje regularnie podczas odbywających się w weekendy targów produktów rolnych.

Efektom pracy grupy koordynacyjnej w Norymberdze było zbudowanie platformy internetowej bluepingu.de, na której można sprawdzić, gdzie w regionie znajdują się punkty sprzedaży produktów ekologicznych. W regionie, który w Niemczech uznawany jest za metropolię upraw i produkcji ekologicznej, idea Sprawiedliwego Handlu natrafiła początkowo na sceptycyzm, min. ze strony radnych, którzy obawiali się, że może zagrażać rodzimym producentom. W międzyczasie udało się przekonać oponentów, że certyfikat Fairtrade obejmuje inną grupę produktów i nie stanowi konkurencji dla bawarskiego przemysłu spożywczego.

W niewielkim mieście Telgte w Nadrenii Północnej Westfalii wokół grupy koordynacyjnej zawiązało się stowarzyszenie, które ma szersze możliwości działania niż sama grupa. Z jego inicjatywy powstała strona internetowa zawierająca informacje o ruchu Sprawiedliwego Handlu oraz przewodnik na temat sprawiedliwych zakupów spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a1

Zobowiązanie do wspierania Sprawiedliwego Handlu

#MIASTA

W wielu miejscach przedstawienie się na kawę Fairtrade i serwowanie jej podczas oficjalnych zebrań i posiedzeń, ale także podczas codziennej pracy urzędu/szkoły/uczelnii/wspólnoty religijnej to wymóg minimalny tego kryterium. Na specjalne okazje gminy/miasta zamawiają kosze okolicznościowe złożone z produktów Fairtrade. Informacje o wspieraniu Sprawiedliwego Handlu zamieszczane są w lokalnej prasie, na ulotkach promocyjnych, na stronach internetowych, a nawet na urzędowych pismach. Niektóre gminy zatrudniają osobę odpowiedzialną za wspieranie rozwoju Sprawiedliwego Handlu. Taka osoba może na szerszą skalę realizować związane z tym projekty.

→ Produkty Sprawiedliwego Handlu dostępne w urzędach

#SZKOŁY
#MIASTA

Hanower jest jednym z wielu miast odznaczonych tytułem *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*, które wprowadziło produkty Fairtrade do stołówki obsługującej personel urzędu. Także w znajdującej się po sąsiedzku restauracji, w której podejmowani są oficjalni goście, można zamówić produkty Fairtrade, takie jak kawa, herbata, słodczyce, soki. Następnym celem, jaki stawia sobie miasto, jest wprowadzenie produktów Sprawiedliwego Handlu do szkół i placówek dla młodzieży.

Jak rozpoznać produkty Fairtrade?
Istnieje kilka systemów certyfikacji produktów Sprawiedliwego Handlu, z których najpopularniejszym jest Fairtrade. Certyfikacja obejmuje kawę, herbatę, kakao, ryż, owoce, orzechy, cukier trzcinowy, bawełnę, drewno, złoto, piłki sportowe i wiele innych produktów. Więcej informacji znajdziesz na info.fairtrade.net i fairtrade.org.pl.

Gdzie szukać?
Produkty Sprawiedliwego Handlu są dostępne w dziesiątkach sklepów internetowych, ekologicznych i ze zdrową żywnością, ale też w delikatesach i hipermarketach. Na stronie Fundacji „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” znajdziesz kontakty do dystrybutorów wyspecjalizowanych w produktach Sprawiedliwego Handlu w Polsce www.fairtrade.org.pl.

Zaangażuj się!
Jeśli chcesz być fair i popierasz ideę Sprawiedliwego Handlu, zaangażuj się:
• robisz zakupy, pytaj o produkty z certyfikatem Fairtrade
• śledź informacje o Sprawiedliwym Handlu (listę serwisów znajdziesz w dziale Kontakt na fairtrade.org.pl)
• zaangażuj się w kampanię Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu (spolecznosci.fairtrade.org.pl)
• zainicjuj nasze materiały informacyjne i przekazuj znajomym, bo wiedza to jedna z tych rzeczy, które mnożą się poprzez dzielenie.

Dlaczego jest potrzebny? Jak się zaangażować?
Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”
www.fairtrade.org.pl

Jak działa?

Wytwórcy produktów oznaczonych certyfikatem Fairtrade otrzymują co najmniej minimalną cenę gwarantowaną oraz premie Fairtrade. Premia ta wynosi ok. 10% ceny minimalnej. Jej celem jest rozwój lokalnych społeczności np. przez budowę szkół czy przychodni, tj. czystej wody lub niewielkich zakładów przetwórczych.

Zdjęcie na okładce: Lucy Simiyu, Harvest Limited Athi River, Kenia (fot. Nathalie Bertrams, copyrights Fairtrade International)

Zamów bezpłatnie na fairtrade.org.pl/materiały

#MIEJSCA PRACY
#UCZELNIE
#SZKOŁY
#WSPÓLNÓTY
#MIASTA

W Austrii produkty Fairtrade są sprzedawane w stołówkach firmowych, w szkołach, na uczelniach, ośrodkach prowadzonych przez kościoły i w instytucjach podległych administracji samorządowej. Do produktów najszerzej dostępnych należą: kawa, herbata, kakao, sok pomarańczowy, poza tym batoniki i owoce, głównie banany. Aby zachęcić jednostki budżetowe i komercyjne do wprowadzania do oferty produktów Fairtrade, gminy organizują spotkania promocyjne, niekiedy połączone z degustacjami.

W austriackiej gminie Pitten (ponad 2 tys. mieszkańców) wrażenie robi szeroki asortyment produktów Fairtrade dostępnych w miejscowym urzędzie. Poza kawą można kupić herbatę, kakao, soki owocowe, świeże owoce, kwiaty, ciasta, cukier, miód, suszone owoce i orzechy! Produkty Fairtrade są także dodawane do okolicznościowych koszy podarunkowych.

Także w Castrop Rauxel i Vreden, leżących w Nadrenii Północnej-Westfalii, już od 20 lat istnieje tradycja serwowania herbaty i kawy Fair Trade podczas posiedzeń rad gminy. Dodatkowo Vreden honoruje mieszkańców świętujących swoje 95. i 99. urodziny koszem słodczy z produktami Fair Trade.

→ Nie tylko kawa Fairtrade i nie tylko w urzędach

W powiecie Rhein Kreis Neus, noszącym tytuł od 2010 r., kawa i napoje Fairtrade są serwowane podczas posiedzeń zgromadzenia powiatu. Kolejną wartościową inicjatywą podjętą przez powiat jest wprowadzenie kawy Fairtrade w dwóch szpitalach powiatowych. Serwuje się ją tam około 25 tys. pacjentom. Idąc za dobrym przykładem, także wybrane domy opieki dla seniorów przestawiły się na kawę Fairtrade. Oprócz tego, dzięki dotacji prywatnego sponsora, dla 78 szkół zakupiono 633 piłki Fairtrade, uszyte bez nielegalnej pracy dzieci. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a2

© TransFair e.V., Miriam Ersch

#SZKOŁY
#WSPÓLNÓTY
#MIASTA

© TransFair e.V., Andreas Woitschütze

Z okazji Mistrzostw Europy (2006 r.) i Mistrzostw Świata (2008 r.) w piłce nożnej władze Viernheim, 32-tysięcznego miasta w środkowych Niemczech, zdecydowały się zakupić piłki z certyfikatem Fairtrade na turnieje piłki nożnej dla dzieci. Piłki pochodziły z Pakistanu, a dzięki certyfikatowi dzieci miały pewność, że ich rówieśnicy nie byli wykorzystani przy szyciu tych piłek. Podczas przyjmowania oficjalnych gości i interesantów w ratuszu serwuje się kawę Fairtrade. Kawa i inne produkty Sprawiedliwego Handlu są również dodawane do prezentów okolicznościowych. Miasto szczydzi się swoimi działaniami na rzecz Sprawiedliwego Handlu i zwraca na nie uwagę w swojej promocji. Temu celowi służą dostępne dla mieszkańców i urzędników T-shirty z dumnie brzmiącym hasłem „Jesteśmy Miastem Przyjaznym dla Sprawiedliwego Handlu”. Pomysł na wykorzystanie piłek Fairtrade znajdziesz na stronie 25.

Sprawiedliwy Handel stał się codziennością w miejscowości Sattledt, położonej w Górnej Austrii. Urząd gminy korzysta z wielu produktów z certyfikatem Fairtrade. Grupa koordynująca kampanię w tej miejscowości bardzo aktywnie przekazuje wiedzę o znaczeniu Sprawiedliwego Handlu – zaprasza na pokazy filmów edukacyjnych, warsztaty, dyskusje z zaproszonymi ekspertami, spotkania informacyjne, organizuje degustacje i śniadania przygotowane z produktów Sprawiedliwego Handlu. Temat wpływu wy-

borów konsumenckich na warunki życia i pracy producentów w krajach rozwijających się jest poruszany także podczas oficjalnych przemówień oraz w kościołach podczas nabożeństw. Także

#SZKOŁY
#WSPÓLNÓTY
#MIASTA

w tej gminie kosze podarunkowe składają się z produktów Fairtrade, są też odpowiednio oznaczone. W miejscowym liceum, które szczyli się tytułem *Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*, uczniowie wymyślili i powołali do życia dwójkę rysunkowych postaci – B-Fairdl i Fair-Traudl, które opowiadają w lokalnej gazetce, jak robić zakupy zgodnie z zasadami Fair Trade i jak być świadomym konsumentem. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a3

→ Produkty Fairtrade pod własną marką

Ludwigsburg w Badenii Wirtembergii (87 tys. mieszkańców) otrzymał tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* w 2011 r. i od tego czasu produkty Sprawiedliwego Handlu stały się głównymi artykułami promocyjnymi miasta, które zamawia je pod własną marką. Kupując luksusowe pralinki z gorzkiej czekolady z nugatowym nadzieniem „Stodycz barokowego Ludwigsburga” czy kawę „Kawa barokowego Ludwigsburga”, turyści nie tylko nabywają smakowite pamiątki z tego pięknego miasta, ale wspierają producentów kakao i kawy. Część dochodu ze sprzedaży jest bowiem przeznaczana na rozwój spółdzielni plantatorów kawy Pidecafe z Peru. Kawę i herbatę można nabyć również w stołówce urzędniczej i podaje się ją podczas posiedzeń rady miasta. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a4

© ludwigsburg.fairtrade-towns.de

→ Sprawiedliwy Handel w zamówieniach publicznych

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

Tytuł pierwszego *Miasta Przyjaznego dla Sprawiedliwego Handlu* w Niemczech zobowiązuje. Saarbrücken konsekwentnie stosuje w zamówieniach publicznych preferencje dla produktów Sprawiedliwego Handlu i chwali się tym – na korespondencji wychodzącej z Urzędu Miasta widnieje pieczętka „Fair führt in Saarbrücken” (Fair rządzi w Saarbrücken).

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a5

© TransFair e.V., Miriam Ersch

→ Minigranty na rzecz Sprawiedliwego Handlu

Miasto Rostock, chcąc dać większy impuls do powstawania nowych inicjatyw propagujących Sprawiedliwy Handel, stworzyło specjalny fundusz z minigrantami. O dotację do kwoty 400 euro mogą ubiegać się osoby prywatne, nieformalne grupy oraz organizacje. Projekty mogą mieć bardzo różny charakter np.: śniadań Fairtrade w gronie koleżeńskim, wystaw w firmowej stołówce, pokazów mody, akcji rozdawania kwiatów Fairtrade itp.

#MIASTA

#MIASTA

#MIASTA

Produkty Sprawiedliwego Handlu są dostępne w punktach sprzedaży i w gastronomii

Kryterium obecności produktów Sprawiedliwego Handlu w sprzedaży detalicznej jest w Niemczech łatwe do spełnienia. Certyfikowane produkty Fairtrade są dostępne w ponad 42 000 marketów, w centrach handlowych, sklepach z produktami ekologicznymi oraz w tzw. sklepach świata (tzw. *Weltladen*). Wystarczy zatem, aby dana społeczność zrobiła spis takich miejsc. Trudniej przedstawia się sytuacja w gastronomii. Niemniej zgodnie z najnowszymi danymi kawa i inne produkty Sprawiedliwego Handlu znajdują się w ofercie około 20 000 lokali gastronomicznych.

→ Śniadania Fairtrade

Ciekawą inicjatywą podejmowaną w licznych niemieckich miastach są akcje promocyjne w postaci śniadań Fairtrade organizowanych wspólnie przez kawiarnie i sprzedawców detalicznych. W Ludwigsburgu przez cały maj w kafejkach na urokliwej barokowej starówce można było delektować się typowymi ciastami wypiekаныmi z produktów ze Sprawiedliwego Handlu, koniecznie z kawą. Wiele innych miast niemieckich organizuje wiosną podobne śniadania. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a6

→ Motywowanie przedsiębiorców

W Paderborn (Nadrenia Północna-Westfalia) zajęto się tematem odgórnie – burmistrz w specjalnym piśmie skierowanym do sprzedawców zachęcił ich, aby swoją ofertę poszerzyli o produkty Sprawiedliwego Handlu. Na formalne rozwiązania zdecydowały się m.in. Kirchheim unter Teck (Badenia Wirtembergia) i Attendorn (Nadrenia Północna-Westfalia). W obu miastach sprzedawcy i właściciele punktów gastronomicznych podpisali podpisały deklaracje, w których zobowiązali się do wprowadzenia do obrotu przynajmniej 2 produktów Sprawiedliwego Handlu.

→ Wykorzystanie naklejek Fairtrade

W Rostocku dobre efekty przyniosła prosta akcja umieszczania naklejek Fairtrade na witrynach sklepów i lokali gastronomicznych. Zgodnie ze słowami przedstawiciela Ratusza akcja jest wyrazem coraz większej świadomości mieszkańców nt. Sprawiedliwego Handlu i zapotrzebowania konsumentów na te produkty. Naklejki dostępne są w ratuszu oraz w federacji sprzedawców detalicznych popierających akcję. Naklejki *Tu pytaj o produkty Fairtrade / U nas pytaj o produkty Fairtrade / Kupuj produkty Fairtrade* i in. można zamówić na fairtrade.org.pl/materialy.

© Max Havelaar Belgium, Jasper Leonard

→ Spisy miejsc z produktami Sprawiedliwego Handlu

#MIASTA

Duża liczba sklepów i lokali gastronomicznych oferujących produkty Fair Trade nie wystarczy, jeśli konsumenci nie będą wiedzieli, jak je znaleźć. Z tego względu w wielu miejscach powstały praktyczne przewodniki zarówno w formie papierowej jak i cyfrowej. Wykazy, gdzie kupić poszczególne produkty mają przykładowo Paderborn, Telgte i wyspa Langeoog (Dolna Saksonia) na Morzu Północnym (jest to pierwsza niemiecka wyspa, która otrzymała tytuł *Wyspa Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*). W 2012 r. Ludwigsburg wydał broszurkę, która poza informacją o punktach sprzedaży i gastronomii, tłumaczy także czym jest Sprawiedliwy Handel. Rostock (Meklemburgia Pomorze Przednie) posiada interaktywną mapę z punktami sprzedaży produktów Fair Trade i lokalami gastronomicznymi oferującymi produkty i dania na bazie składników pochodzących ze Sprawiedliwego Handlu. Internauta może także sam wprowadzić nowe lokale na mapę rostock.fairtrade-towns.de. Podobny przewodnik internetowy ma Rhein Kreis Neuss: spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a8 – po wpisaniu miejsca zamieszkania wyświetlają się najbliższe lokale i sklepy z ofertą produktów Fair Trade. Możliwe jest szukanie miejsca według kategorii produktu lub według rodzaju działalności – sklepy Sprawiedliwego Handlu, inne punkty sprzedaży, gastronomia.

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

Interaktywne przewodniki z możliwością wprowadzania nowych lokali i sklepów oferujących towary Sprawiedliwego Handlu ma także Frankfurt nad Menem: spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a9

#MIASTA

Internetowy przewodnik miasta Tybingi (Badenia Wirtembergia spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a10) poza informacjami o miejscach sprzedaży żywności ze Sprawiedliwego Handlu, zawiera także wykaz sklepów oferujących inne produkty: odzież, zabawki, kwiaty, biżuteria, piłki. W ogólnym spisie gastronomicznym i handlowym miasta punkty Fair Trade są specjalnie wyróżnione zielonym symbolem.

Podobny przewodnik z szerokim asortymentem produktów (żywność, kosmetyki, tekstylia, biżuteria, zabawki) posiada Lipsk: fairtrade-leipzig.de

Zaangażowanie szkół, wspólnot wyznaniowych, firm i organizacji pozarządowych w promocję Sprawiedliwego Handlu

#MIASTA

Doświadczenia płynące z wielu krajów potwierdzają, że bez wsparcia ze strony inicjatyw oddolnych, lokalnych organizacji i wspólnot wyznaniowych, władzom samorządowym trudno byłoby promować Sprawiedliwy Handel i zainteresować nim mieszkańców. To w wyniku tej oddolnej działalności zwiększa się znajomość idei Sprawiedliwego Handlu, a produkty Fair Trade są coraz chętniej kupowane.

Niezastąpioną rolę w promowaniu Sprawiedliwego Handlu odgrywają lokalne inicjatywy, jak ta z Dinslaken (Nadrenia Północna-Westfalia), która zgodnie z zasadą kropli drążącej skałę, co roku prowadzi stoisko na lokalnym festynie, poświęconemu różnorodności kulturowej i integracji cudzoziemców. W efekcie działalności grupy poziom świadomości na temat Sprawiedliwego Handlu w mieście jest duży, czego wyrazem min. jest fakt, że Dinslaken jako jedno z pierwszych niemieckich miast otrzymało tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.

→ Wsparcie Sprawiedliwego Handlu ze strony szkół i uczelni

#UCZELNIE
#SZKOŁY
#MIASTA

Pomysł ubiegania się o tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* w Giessen (Hesja) wyszedł od uczniów szkoły im. Maxa Webera. Nastolatki przeprowadzili także ankietę, sprawdzając, ile lokali gastronomicznych i sklepów oferuje produkty Fair Trade. W efekcie ich zabiegów władze miasta zdecydowały się przygotować stosowny wniosek i od 2011 r. to uniwersyteckie miasto szczyli się tytułem *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*.

#SZKOŁY

W Dortmundzie działa kilka firm uczniowskich prowadzących sprzedaż produktów Fair Trade podczas przerw szkolnych. Asortyment jest szeroki – od kawy, przez sezamowe batoniki, przekąski aż do biżuterii i tkanin z Azji. Nastolatki uczą się przy okazji podstaw przedsiębiorczości i zrównoważonej konsumpcji. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a11

#UCZELNIE

Także uniwersytet w Rostocku od kilku lat angażuje się na rzecz Sprawiedliwego Handlu. We wrześniu 2014 r. uczelnia (jako druga w Niemczech) otrzymała tytuł *Uniwersytet Przyjazny dla Sprawiedliwego Handlu*. W uczelnianej stołówce dostępne są produkty Fair Trade, organizowane są różne akcje edukacyjne i uświadamiające. Aktywny jest profil facebookowy uczelni, na którym zamieszczane są filmy edukacyjne na temat Sprawiedliwego Handlu oraz informacje o wszystkich podejmowanych inicjatywach. Latem 2015 była to wymiana koszulek na t-shirty z bawełny Fairtrade, wspólne grillowanie przy użyciu certyfikowanych produktów i przypraw Fairtrade oraz tematyczne imprezy muzyczne. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a12

W 2013 roku z okazji Światowego Dnia Sprawiedliwego Handlu studenci Uniwersytetu Gdańskiego zorganizowali stoisko informacyjne na temat Sprawiedliwego Handlu, do którego odwiedzenia zapraszała osoba przebrana w strój banana Fairtrade. Oprócz tego studenci byli zapraszani do fotografowania się z planszami poparcia dla Sprawiedliwego Handlu.

#SZKOŁY

Dwie szkoły w Rostocku, Liceum im. Erazma z Rotterdamu oraz Szkoła Don Bosko, prowadzą szkolne sklepiki Sprawiedliwego Handlu. Warto podkreślić, że są to projekty od początku do końca zainicjowane i realizowane przez uczniów. Poza sprzedaż można się w nich dowiedzieć więcej o ruchu Sprawiedliwego Handlu i certyfikowanych produktach. Towar pochodzi z tzw. sklepów świata (Weltladen) i jest brany w komis. Dodatkowo nastolatki organizują akcje promocyjne, takie jak wspólne gotowanie i pieczenie z użyciem certyfikowanych produktów Fairtrade. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a13

© Fairtrade-Schools, blog.fairtrade-schools.de

© Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, sprawiedliwyhandel.pl

→ Zaangażowanie chrześcijan

#WSPÓLNOTY

Dla parafii pw. św. Stefana w miejscowości Gratorn w Styrii zaangażowanie w Sprawiedliwy Handel jest wyrazem chrześcijańskiej miłości bliźniego, budowania sprawiedliwości na świecie i postawy odpowiedzialności za los przyszłych pokoleń. Parafia zamawia na własne potrzeby prawie wszystko, co ma swój odpowiednik Fairtrade. Ponadto bierze w komis produkty spożywcze, które raz na miesiąc trafiają do sprzedaży podczas specjalnych targów Sprawiedliwego Handlu „Weltmarkt”, także z możliwością dostawy do domu. W wyznaczonych terminach parafianie mogą też zakupić produkty w domu parafialnym. Temat Sprawiedliwego Handlu jest obecny w parafii od 25 lat. Poza dniami kiedy można kupić produkty, organizowane są także różne wydarzenia przybliżające sens ruchu Sprawiedliwego Handlu: są to pokazy filmów i mody, dyskusje, akcje zbierania podpisów, degustacje itp.

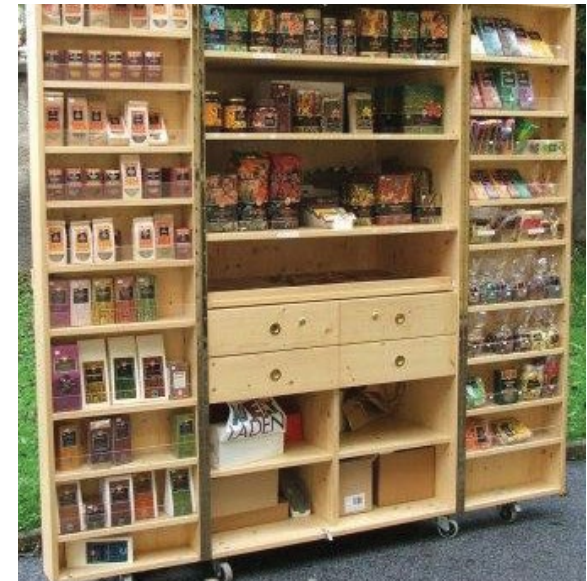
spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a14

Dobre przykłady współpracy wielu środowisk wokół Sprawiedliwego Handlu można znaleźć w Trewirze (Nadrenia Palatynat). W tym uniwersyteckim mieście o bogatej historii organizacje kościelne wspólnie ze szkołami i organizacjami pozarządowymi co roku są obecne na tzw. śniadaniu różnych kultur. W roku 2010, z okazji przyznania tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego*

Handlu, 30 różnych inicjatyw przygotowało specjały z różnych części świata – od empanadas z Boliwii, po kuleczki z soczewicy z Indii i irańską czarną herbatę. Wydarzenie przyciągnęło licznych smakoszy egzotycznej kuchni było świetną okazją do działań edukacyjnych i promocyjnych.

@ Church Stretton United Reformed Church, Wielka Brytania

© Parafia pw. św. Stefana w Gratkorn, Austria

Rostockie parafie, podobnie jak w wielu innych miastach w Niemczech, popierają Sprawiedliwy Handel jako znak solidarności z ubogimi oraz jako głos na rzecz sprawiedliwości. Zwykle poparcie przybiera formę serwowania certyfikowanej kawy i herbaty Fairtrade na spotkaniach parafialnych oraz sprzedaży produktów Sprawiedliwego Handlu po niektórych nabożeństwach. W wybranych okresach, jak na przykład w czasie postu, parafie na szerszą skalę zajmują się uświadamianiem konsekwencji konsumpcji bogatej Europy dla społeczeństw ubogiego Południa. Ewangelicka parafia Ufergemeinde napisała na swojej stronie internetowej: „Dla nas oczywistością stało się, że podczas spotkań parafialnych korzystamy wyłącznie z kawy i herbaty Fairtrade”. Ta deklaracja jest zgodna z widniejącą na stronie parafii dewizą „Sprawiedliwy Handel to bardziej sprawiedliwy świat”.

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a15

#WSPÓLNOTY

Na wspomnianej wyspie Langeoog inicjatorami promowania Sprawiedliwego Handlu oraz korzystania z produktów Fair Trade było środowisko tamtejszych chrześcijan. Już od 30 lat w przykościelnym domu parafialnym prowadzi sklep „Eine Welt” (Jeden świat). Nazwa jest wyrazem poczucia wspólnej odpowiedzialności krajów bogatej Północy i ubogiego Południa za świat. W ofercie sklepu znajdują się produkty sprowadzane przez chrześcijańskie organizacje działające na zasadach wolontariatu oraz produkty z firmy El Puente, takie jak kawa, herbata, miód, czekolady, żywność ekologiczna i rękodzieło, biżuteria – wszystkie wyprodukowane zgodnie z zasadami Sprawiedliwego Handlu. Można tam także nabyć branżową literaturę, czasopisma, gry edukacyjne nt. globalnej odpowiedzialności. Sklep jest prowadzony społecznie, a cały dochód jest przeznaczany na utrzymanie szkoły zawodowej CEPT w Koudougou (Burkina Faso).

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a16

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a17

→ Organizacje wspierające Sprawiedliwy Handel

#ORGANIZACJE
#MIEJSKA PRACA

Organizacja Welthaus (tłum. Dom świata), która ma filię m.in. w diecezji Graz-Seckau, działa w duchu odpowiedzialności za świat. To podejście przekłada się na zamawiane produkty spożywcze. Welthaus korzysta z produktów regionalnych, sezonowych i ekologicznych, natomiast produkty sprowadzane z krajów są obowiązkowo produktami Fair Trade. Głównie są to: kawa, herbata, soki, niekiedy banany i czekolada. Zaangażowanie w Sprawiedliwy Handel stało się tak oczywiste, że jest komunikowane głównie podczas wydarzeń skierowanych na zewnątrz – organizatorzy zwracają wtedy uwagę na to, że przekąski i napoje są ekologiczne, regionalne, a część z nich również ze Sprawiedliwego Handlu. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a18

#ORGANIZACJE

W Lubece (Szlezwik Holstein) centrum „Eine Welt” (Jeden świat) organizuje dla nastolatków spacery po mieście, aby uświadamiać młodym ludziom, że poważna część znajdujących się w sprzedaży ubrań, sprzętu, żywności jest produkowana z naruszeniem praw pracowniczych i w sposób dewastujący środowisko naturalne. Młodzież uczy się przy okazji bycia świadomymi konsumentami i odpowiedzialnego korzystania z dostępnych dóbr, aby nie powiększać wyzysku w krajach rozwijających się. Podobne edukacyjne spacery są oferowane w 40 innych miastach Niemiec. W każdym z nich organizuje je inna grupa, dzięki czemu lepiej dopasowuje zakres tematyczny do potrzeb i możliwości miejsca. Więcej informacji dostępnych jest pod adresem: spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a19

© Eine Welt, weltbewusst.org

© Eine Welt, weltbewusst.org

→ Imprezy tematyczne – Festiwal czekolady

W dniach 20.11-8.12 2015 r. już po raz ósmy w Luksemburgu odbył się festiwal czekolady Fairtrade. Główny organizator, czyli Fairtrade Luksemburg wraz z partnerami odpowiedzialnymi za poszczególne wydarzenia, zachęcały, aby usunąć z czekolady psujące ją składnik, jakim jest nielegalna, niewolnicza praca dzieci, i przestawić się na czekolady Fairtrade. Luksemburczyków przekonać do tego miały liczne atrakcje.

Na otwarciu festiwalu młodzi adepci sztuki kulinarnej z luksemburskiego Lycée Technique de Bonnevoie wykonali rzeźbę z czekolady. Na uroczystym otwarciu obecny był Ambasador czekolady Fairtrade – kulturyista Georges Christen. Poza tym w programie znalazły się warsztaty o uprawie kakao i produkcji czekolady, nadużyciach na plantacjach, pracy dzieci, niszczących środowisko środkach ochrony roślin itd. oraz jak tym nadużyciom przeciwdziała Sprawiedliwy Handel. Nie zabrakło również degustacji produktów Fairtrade przy odpowiednio dobranej muzyce. Podczas festiwalu rozdawano ulotki informujące o wszystkich nadużyciach przy produkcji czekolady. W akcję włączyły się znane cukiernie (Christian ze Strasburga), które z tej okazji otworzyły kuchenne podwoje i za opłatą odkrywały tajemnice produkowanych przez nie pralinek i czekolad. Sekrety produkcji czekolady można było też poznać w jednym ze sklepów świata, w których warsztaty prowadził znany cukiernik.

Dla najmłodszych przygotowano czytanie edukacyjnych historyjek o produkcji czekolady. Uczestnicy mogli też wziąć udział w quizie, a wśród osób, które udzieliły poprawnych odpowiedzi rozlosowano – jakżeby inaczej – smakołyki z czekolady. Każdy otrzymał ulotkę z postulatami kampanii „Make Chocolate Fair!”, domagającymi się od firm produkujących czekoladę sprawiedliwych płac dla rolników i pracowników

najemnych, przestrzegania praw pracowniczych i praw człowieka, rezygnacji z przymusowej pracy dzieci, wprowadzenia zrównoważonej uprawy kakao oraz niezależnego systemu kontroli i certyfikacji. Warto dodać, że również Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” wspiera kampanię Make Chocolate Fair! (zobacz sekcję „Wystawa edukacyjna” na kolejnej stronie, aby dowiedzieć się więcej).

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a20

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a21

© Eine Welt, weltbewusst.org

© COMED

© Make Chocolate Fair!

→ Wystawa edukacyjna

#SZKOLY
#MIASTA

Wystawa edukacyjna powinna zawierać ważne informacje i dane przybliżające Sprawiedliwy Handel. Może mieć formę gazetki szkolnej, wystawy prac plastycznych lub zdjęć, może też być przygotowana z gotowych materiałów. Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” dysponuje trzema gotowymi zestawami, które chętnie udostępniamy zainteresowanym zorganizowaniem wystawy. Dwa zestawy mają formę roll-upów o wymiarach 85 cm szerokości x 200 cm wysokości – są one bardzo łatwe w montażu i nie wymagają dodatkowego wyposażenia. Trzeci zestaw to pionowe banery, które można powiesić np. na linie rozwieszanej między słupami. Wieszając je na linie, można eksponować awersy i rewersy (rewersy zawierają hasło *Make Chocolate Fair!* i ciekawą grafikę). W celu ekspozycji tego zestawu można również zmontować „stelaże”, na przykład ze skrzynek na wodę mineralną. Zaletą montażu na skrzynekach jest to, że uzyskujemy efekt 3D (prócz rewersów widoczne są też strony boczne). Dodatkowo uczniowie i nauczyciele ze szkolnego zespołu koordynującego mogą zorganizować konkursy sprawdzające wiedzę swoich kolegów i koleżanek na temat Sprawiedliwego Handlu w oparciu o informacje zawarte na materiałach wystawienniczych. Aby zaangażować jak najwięcej młodych ludzi w przygotowanie konkursu, warto podzielić się pracą. Starsi uczniowie mogą przykładowo opracować pytania do testu, co będzie wymagało od nich usystematyzowania posiadanej wiedzy. Ewentualnie oferujemy pliki z gotowymi pytaniami. Rywalizację można zorganizować na poziomie klas, a następnie całej szkoły.

© Make Chocolate Fair!

→ Spotkanie z ekspertem lub podróżnikiem

Spotkania, wykłady, prezentacje poświęcone tematyce Sprawiedliwego Handlu są okazją do omówienia szerokiego zakresu tematów związanych ze Sprawiedliwym Handlem i globalnym Południem. Można poruszać kwestie min. zmiany klimatu, ochrony środowiska, sprawiedliwości w produkcji żywności, obrocie art. spożywczymi i/lub sytuacji pracowników w krajach Południa. Dobrze jest, jeśli takie spotkania mają charakter cykliczny. Nie zawsze możliwe jest pozyskanie zewnętrznego eksperta lub podróżnika, dlatego do poprowadzenia spotkań można zapraszać osoby, które potrafią przedstawić dany temat w sposób atrakcyjny i kompetentny.

→ Turniej piłkarski „Wykopać ubóstwo”

1 czerwca 2014 r. Fair Trade Hong Kong Foundation zorganizowała pierwszy charytatywny turniej piłkarski Fair Trade w związku z Finałami Mistrzostw Świata FIFA w piłce nożnej.

Celem rozgrywek była promocja Sprawiedliwego Handlu na szerszą skalę. Wydarzenie promowane hasłem „Kick Away Poverty” (Wykopać ubóstwo) zyskało przychylny odbiór w firmach działających w Hong Kongu. Wśród nich znalazły się: Hong Kong Exchanges and Clearing Limited, JEBSEN & Co., Hong Kong Broadband Network, Fuji Xerox (HK) Limited, Towngas, Konica Minolta, CLP Power, Wofoo Social Enterprises, iCable-Sports, SOCAM Development Limited, Belle Worldwide oraz Covoy Financial Services Ltd. Zwycięzcą rozgrywek okazała się drużyna z firmy Hong Kong Exchanges and Clearing Limited, zaś drugie, trzecie i czwarte miejsca przypadły odpowiednio JEBSEN & Co., Hong Kong Broadband Network oraz Fuji Xerox (HK) Limited. Drużyna Hong Kong Broadband Network zwyciężyła również w kategorii największej zebranej kwoty.

Entuzjastyczna reakcja przedsiębiorstw i udział w rozgrywkach sprawił, iż rok później z okazji Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem (17.10.2015) Fair Trade Hong Kong Foundation zorganizowała drugi charytatywny turniej piłkarski Fair Trade, którego hasłem przewodnim było: „Fairness Inside You” (Sprawiedliwość jest w Tobie).

Organizatorzy chcieli w ten sposób zwiększać świadomość opinii publicznej na temat problemu ubóstwa, przybliżyć ruch Sprawiedliwego Handlu i produkty Fair Trade, a także zebrać fundusze na edukację globalną.

Turniej podzielono na fazę grupową oraz półfinały. Finał miał miejsce tego samego dnia. Każda z drużyn biorących udział w turnieju otrzymała na pamiątkę piłkę z certyfikatem Fairtrade.

© Fair Trade Hong Kong Foundation, fairtradehk.org

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

Każda drużyna zgłoszona do rozgrywek musiała zapłacić wpisowe w wysokości 20 000 HKD (fundusze zostały przeznaczone przez Fair Trade Hong Kong Foundation na wsparcie edukacji globalnej). Gracze mogli prosić swych przyjaciół lub krewnych o datki na wpisowe. Zbieranie przez drużyny pieniędzy na wpisowe to dodatkowa okazja do promowania idei Sprawiedliwego Handlu.

Aby wyróżnić wysiłki przedsiębiorstw, które pozyskują fundusze dla celów promocji Fair Trade, ustanowiono dwie nagrody:

1. za największą zebraną kwotę (dla zwycięskiego przedsiębiorstwa zorganizowane zostaną warsztaty degustacyjne Fair Trade), oraz
2. za najbardziej kreatywny sposób pozyskiwania funduszy.

W drugiej edycji rozgrywek udział wzięło 18 drużyn reprezentujących praktycznie wszystkie grupy społeczne w Hongkongu: drużyna uniwersytecka, drużyna przedsiębiorców (np. przed-

stawiciele firm takich jak Danone, Konica Minolta, Bank of East Asia) oraz drużyny wystawione przez m.in. przez organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe i związki zawodowe. Fair Trade Hong Kong Foundation zebrała 200 000 HKD, kwotę stanowiącą równowartość kilkunastomiesięcznej pensji!

Mecze rozgrywane były piłkami Fairtrade wyprodukowanymi przez australijską firmę Jinta Sport. Każda z takich piłek produkowana jest przez dorosłych pracowników w Pakistanie bez narażania zdrowia i życia oraz za kwotę, która pozwalającą łączyć koniec z końcem. Wszystkie piłki wykonano z poliuretanu i gumy, dzięki czemu są bezpieczne i przyjazne dla środowiska – w odróżnieniu od trujących substancji PVC. Inne marki piłek Fairtrade to np. FAIRdeal i ethLETic (spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a22, facebook.com/FairDealTrading oraz ethletic.com). Są one zrobione z kauczuku Fair Trade, często mają dodatkowo certyfikat FSC, nie zawierają dodatków pochodzących od zwierząt i nie są na nich testowane. Zob. także: Turniej Fair Trade, Kraków maj 2008 spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a23

→ Sklepik Fair Trade

#SZKOŁY

Otworzenie szkolnego stoiska/sklepiku z ofertą produktów Sprawiedliwego Handlu jest świetną okazją do edukowania społeczności szkolnej na temat Fair Trade. Produkty te są wciąż droższe, dlatego uczniowie mogą zawnoczu przygotować argumenty, dlaczego mimo wszystko warto je kupować. Więcej na ten temat w naszej publikacji „Produkty Sprawiedliwego Handlu w sklepikach szkolnych – jak je promować?” (Tomasz Makowski, Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”, Kraków 2014) dostępnej wraz z wieloma innymi publikacjami na spolecznosci.fairtrade.org.pl/projekt-sas-materialy-do-pobrania

→ Prace plastyczne na temat Fair Trade

#SZKOŁY

Uczniowie mogą się zaangażować w stworzenie galerii obrazów, kolaży i innych form artystycznej ekspresji, w których przedstawią swoje spojrzenie na problematykę niesprawiedliwego traktowania rolników i pracowników z krajów globalnego Południa oraz pozytywnych zmiany będących efektem działania Sprawiedliwego Handlu.

→ Bieg/maraton Fair Trade

#MIASTA

Podczas szkolnych/gminnych/miejskich/parafialnych zawodów sportowych można zorganizować bieg Sprawiedliwego Handlu – najlepiej w koszulkach z bawełny Fairtrade. Wesołym dodatkiem mogą być kostiumy bananów uszyte z materiałów pochodzących z recyklingu.

Przykładem interesującego wydarzenia jest bieg FAIRNESS-Run, organizowany co roku przez Fairtrade Austria we współpracy z regionalnymi partnerami. Bieg ma przede wszystkim zwrócić uwagę na przestrzeganie zasad Sprawiedliwego Handlu w produkcji odzieży sportowej. W 2015 r. w Linz zawody odbyły się pod hasłem „Sprawiedliwe warunki produkcji w produkcji odzieży sportowej. Teraz!”. Organizatorzy chcą zachęcić do udziału jak największą liczbę uczestników, w związku z czym przygotowują trasy o różnicowanym stopniu trudności: bardziej ambitne na 5000 m, mniej wymagające na 750 m, dla chodźców jest trasa nordic walking oraz dystanse dla juniorów na 500 m i dla dzieci 250 m. fairnessrun.at/linz

W 2015 r. w Luksemburgu wystartowała trzecia edycja kampanii „Lët’z’ Step to Fairtrade” (Luksemburg kroczy w stronę Fairtrade). Jest to jedno z większych wydarzeń promujących Sprawiedliwy Handel w tym kraju, cieszące się niezmiernie dużym zainteresowaniem społeczeństwa. Co roku w maju Fairtrade Luksemburg zaprasza cały kraj na wirtualną wyprawę dookoła świata w szczytnym celu – wyrażenia swojego poparcia dla Sprawiedliwego Handlu. W 2013 r., kiedy kampania startowała, do pokonania było 40 tys. km, co przekłada się na symboliczną liczbę 40 tys. kroków.

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

Osoby indywidualne, organizacje, firmy, gminy, każde we właściwym dla nich zakresie i obszarze, mogły na stronie organizacji zgłaszać inicjatywy na rzecz Sprawiedliwego Handlu, a te były przeliczane na konkretną liczbę kroków. W pierwszym roku 88 podmiotów wykonało 66 433 kroki w stronę sprawiedliwości. Dzięki przygotowanym materiałom uczestnicy wyprawy spotykali na swojej wirtualnej drodze konkretne osoby, zatrudnione przy uprawie i produkcji artykułów sprowadzanych z krajów globalnego Południa, poznawali ich indywidualne historie, warunki pracy i życia. W ten sposób uczestnicy dowiedzieli się, z jakimi trudnościami zmagają się producenci, i jak zmienia się ich życie dzięki Fairtrade.

Na potrzeby kampanii została utworzona specjalna podstrona. Wydarzenia można zgłaszać za pomocą prostego formularza, do którego wpisuje się najważniejsze informacje o akcji i organizatorze wraz z krótkim opisem programu. Wydarzenia dzielą się na następujące kategorie: wydarzenie publiczne; gminy, szkoły i strefy Fairtrade; wydarzenia prywatne; promocja produktu. Każda kategoria ma swoją ikonkę.

Gminy zgłaszały przede wszystkim działania przybliżające je do zdobycia tytułu „Fairtrade Gemeng” – *Gmina Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*. W 2013 r. aż 4 gminy zostały wyróżnione tym tytułem. Schroniska młodzieżowe w 4 miastach ogłosiły, że na czas kampanii stają się „Strefami Fairtrade” (Fairtrade Zone) i oferowały specjalne menu z produktami Fairtrade. W 7 restauracjach marki Espaces Saveurs za połowę ceny można było zamówić deser przygotowywany ze składników Fairtrade. Z okazji kampanii sklepy w Diekirch i Ettelbruch zapraszały miłośników czekoladowego masła. Za pusty słoiczek zwykłego masła czekoladowego otrzymywali masło z czekolady Fairtrade. Każda osoba była także informowana, że przy produkcji kakao użytego do tego masła nie były zatrudnione dzieci, co niestety zdarza się przy produkcji niecertyfikowanego kakao.

© COMED, © Aravis-Marketing

Stałym punktem akcji „Lézt’ Step to Fairtrade” są wieczory tematyczne „Hungry Planet” organizowane przez Centrum Kultury CarreRotondes we współpracy ze Slow Food Luxemburg i Fairtrade Luxemburg. W 2013 r. spotkanie poświęcone było problematyce monopolizowania źródeł wody przez firmę Nestle. Prelekcji towarzyszyły smakowite przekąski z produktów Fairtrade.

Wkładem sieci handlowych Cactus Supermarkt i Adler było szczególne wyeksponowanie produktów Fairtrade w centralnym miejscu w sklepach i przez to zwrócenie uwagi na ideę ruchu.

Za punkty kulminacyjne całego programu „Lézt’ Step to Fairtrade” z pewnością można uznać Fairtrade Maart (rynek Fairtrade) oraz Fairtrade Touren (wycieczki Fairtrade). Pod nazwą Fairtrade Maart kryje się festyn połączony z kiermaszem produktów Sprawiedliwego Handlu, można na nim znaleźć odzież, tenisówki, biżuterię, oczywiście żywność, aromatyczne kawy i czekoladę. Miejsce kiermaszu jest także wyjątkowe – jest nim odnowiony dawny młyn z zachowanymi tradycyjnymi narzędziami i wyposażeniem.

Celem tego dużego wydarzenia jest przyciągnięcie szerokiego grona uczestników i skupienie ich uwagi na przestaniu Sprawiedliwego Handlu. Z tego względu organizatorzy zapewnili dodatkowe atrakcje – wykłady, warsztaty, biegi, zwiedzanie okolic na rowerze, na własnych nogach, nawet na osiołku. Przewodnikiem był Ambasador Fairtrade – Thierry Hubsch – wielokrotny medalista w biegach przełajowych.

#MIASTA
#SZKOŁY

W 2015 r. program „Lätz’ Step to Fairtrade” wzbogacił się o nowy element, zgłoszone akcje wzięły udział w plebiscycie na „The Best Fairtrade Step 2015”. Organizatorzy zgłoszeń, które otrzymały najwięcej głosów, zostały nagrodzone atrakcyjnymi upominkami w postaci produktów Fairtrade. Wśród zwycięzców znaleźli się uczniowie szkoły podstawowej Albert Wingert Schifflingen, którzy nakręcili film promocyjny, dlaczego warto kupować produkty Fairtrade. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a25

#SZKOŁY

Kolejny zwycięzca – szkoła podstawowa w Mamer – wspólnie z władzami gminy zorganizowała bieg sponsorów dookoła szkoły. Zebrane w ten sposób środki uczniowie przekazali na rzecz rolników z krajów globalnego Południa.

W sumie w 2015 r. zgłoszono 50 akcji, wśród nich śniadania Fairtrade (organizowane przez lokalne społeczności, stowarzyszenia i inne organizacje), warsztaty dla dzieci, kampanie marketingowe produktów Fairtrade itp. Więcej informacji można znaleźć na stronie spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a26

→ Mapa miejsc Fair Trade

#SZKOŁY
#MIASTA

Fair Trade Mapping – uczniowie w grupach 2-3 osobowych otrzymują zadanie opracowania mapy swojej miejscowości, na której zaznaczają wszystkie miejsca sprzedaży i serwowania produktów Sprawiedliwego Handlu. Mapa w wersji on-line powinna zawierać zdjęcia, dostępną ofertę, można ją rozwinąć o propozycje tematycznych tras w różnych dzielnicach.

→ Gra miejska Fair Trade

#SZKOŁY
#MIASTA

Zespoły składające się z 6-7 uczniów otrzymują do wykonania określone zadania związane ze Sprawiedliwym Handlem, etyczną konsumpcją i innymi problemami wynikającymi z globalizacji. Do ręki otrzymują mapę z trasą, na której zaznaczono punkty, w których mają wykonać poszczególne zadania. Zwycięzcą zostaje zespół, który najlepiej wykona wszystkie zadania w możliwie najkrótszym czasie.

→ Sprawiedliwy Handel dla pracowników i klientów

#MIEJSCA PRACY

W spółce Lemberona Handels GmbH z siedzibą w Wiedniu, która handluje wysokiej jakości ziarnami i bakaliarniami, do dyspozycji 50 pracowników i gości są kawa, herbata, soki, owoce, suszone owoce, batoniki i musli Fairtrade. Produkty Sprawiedliwego Handlu są serwowane również przy okazji świątecznych spotkań w firmie oraz służą jako prezenty urodzinowe. Zanim firma zdecydowała się na korzystanie z produktów Fairtrade, odbyły się spotkania informacyjne nt. Sprawiedliwego Handlu.

© Fairtrade Luxemburg, fairtrade.lu

© Zespół Szkół Handlowych im. Bolesława Prusa w Katowicach

© Anna Różańska (Fotografa).

#MIEJSCA PRACY

Ponadto pracownicy firmy indywidualnie lub na koszt firmy odwiedzili producentów w krajach Południa i w ten sposób poznali panujące tam warunki. Z doświadczenia firmy wynika, że partnerzy bardzo dobrze reagują na serwowanie przekąsek i napoi Sprawiedliwego Handlu, interesują się tym tematem i dowiadują się, jakie są cele ruchu. Firma komunikuje swoje zaangażowanie w Sprawiedliwy Handel poprzez biuletyn, stronę internetową jak również poprzez dofinansowywanie szkolnych wydarzeń i projektów związanych ze Sprawiedliwym Handlem. Ponadto od wiosny 2015 r. do każdego rachunku dodawana jest ulotka informacyjna o Sprawiedliwym Handlu. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a27

#MIEJSCA PRACY

W austriackiej filii Hofer KG, firmy należącej do sieci Aldi, zatrudnionych jest około 10 000 osób. Produkty Fairtrade, takie jak kawa, soki i owoce południowe, wystawione są w kuchni pracowniczej. Pojawienie się produktów w biurze dla pracowników było następstwem wprowadzania przez tę sieć do sprzedaży produktów Fairtrade. Spółka informuje także o wysokiej jakości certyfikowanych produktów na swojej witrynie internetowej spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a28, w szczególności na stronie poświęconej zrównoważonemu rozwojowi: projekt2020.at. Aktualności na temat zaangażowania na rzecz ruchu Sprawiedliwego Handlu pojawiają się również w wewnętrznej gazecie firmowej. Produkty są reklamowane także w gazecie reklamowej wysyłanej do klientów indywidualnych w Austrii. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a29

#MIEJSCA PRACY

W filii Rewe International AG w Wiener Neudorf, w której zatrudnienie znajduje 10 tys. pracowników, kawę Fairtrade można zamówić w 4 stołówkach firmowych. Głównym powodem, dla którego spółka zdecydowała się wprowadzić produkty Fairtrade, jest przestrzeganie przez system Fairtrade zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności w obszarze społecznym, co jest zgodne z wartościami wyznawanymi przez przedsiębiorstwo. Firma promuje produkty Fairtrade jako produkty lepszej jakości i konsekwentnie zamawia je na potrzeby swoich pracowników. O tym, że w stołówkach można kupić kawę Fairtrade informują specjalne naklejki i ulotki. Firma chwali się tym także w sprawozdaniach CSR. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a30

#ORGANIZACJE
#MIEJSCA PRACY

Kolejny przykład pochodzi z sektora prywatnej opieki zdrowotnej. W szpitalu prowadzonym przez zgromadzenie zakonne i zatrudniającym 200 pracowników, w kafejce, sklepie oraz w biurach można kupić soki owocowe i czekolady Fairtrade. Dyrekcja zdecydowała się na wybór produktów Fairtrade, aby minimalizować wpływ prowadzonej działalności na środowisko naturalne. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a3

#UCZELNIE

Na Politechnice Graz kawę Fairtrade można kupić w automatach z kawą. W ten sposób władze uczelni opowiedziały się za świadomą i odpowiedzialną konsumpcją. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a32

#MIEJSCA PRACY

Na automaty z kawą zdecydowała się także centrala grupy Raiffeisen w kraju związkowym Styria, w której zatrudnionych jest ok. 100 osób, wyrażając w ten sposób swoje zaangażowanie na rzecz zrównoważonego rozwoju. Automaty z kawą Fairtrade stoją także w siedzibie Austriackiego Związku Narciarskiego w Graz.

Biuro tłumaczeń i szkola językowa z Wiednia Weltsprach – Mag. Anders KG zamawia na potrzeby swoich 50 pracowników produkty Fairtrade. Kawa, herbata, kakao, owoce i czekolada są wystawione w pokoju socjalnym i kuchni pracowniczej. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a33

#MIEJSCA PRACY

Makava delighter gmbH jest producentem zimnych herbat ekologicznych w Austrii. Od powstania firma definiuje się jako przedsiębiorstwo ekologiczne i socjalne. Wytwarzane napoje powstają na bazie herbat pochodzących z upraw Fairtrade. Podczas spotkań biznesowych firma podaje swoim gościom kawę i herbatę ze Sprawiedliwego Handlu. Firma zamawia również torby płócienne z ekologicznej bawełny Fairtrade. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a34

#MIEJSCA PRACY

Umweldachverband (federacja organizacji ochrony środowiska) z siedzibą w Wiedniu zrzesza 37 organizacji członkowskich działających w obszarze ochrony środowiska, przyrody alpejskiej i odnawialnych źródeł energii w całej Austrii. Dla organizacji oczywiste jest, że zaangażowanie na rzecz ochrony środowiska pociąga za sobą także odpowiedzialność w zakresie świadomej konsumpcji. Organizacja od wielu lat zamawia kawę Fairtrade na wewnętrzne potrzeby, od pewnego czasu także soki owocowe. Ponadto jako certyfikowany ośrodek edukacji z zakresu ochrony środowiska, motywuje swoich pracowników do zakupu produktów z certyfikatem Fairtrade. Materiały informacyjne o Sprawiedliwym Handlu są dostępne dla odwiedzających, a także rozdawane podczas prowadzonych przez federację spotkań, szkoleń i konferencji. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a35

#MIEJSCA PRACY

Austriacka firma Fair PR e.U. zatrudnia ok. 10 pracowników. Z osobistego przekonania zespołu o znaczeniu odpowiedzialnej konsumpcji i uczciwego prowadzenia działalności biznesowej wynika zaangażowanie firmy na rzecz Sprawiedliwego Handlu. Na swoje wewnętrzne potrzeby do kuchni pracowniczej przedsiębiorstwo zamawia kawę, herbatę, czekolady, ciastka, sok pomarańczowy, owoce (awokado, banany), a na specjalne okazje wino oraz róże (te ostatnie do dekoracji pomieszczeń) – wszystkie produkty mają certyfikat Fairtrade. Także podczas spotkań biznesowych firma korzysta z produktów Fairtrade i informuje klientów o idei Sprawiedliwego Handlu. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a36

W centrum konferencyjnym frankfurckiego oddziału Arbeiterwohlfahrtsorganisation AWO (Organizacji Dobroczynności Robotniczej) serwuje się wyłącznie przekąski ze składników i produktów Fairtrade. AWO to organizacja działająca w sferze pomocy społecznej, istniejąca od 1919 r., posiadająca filie w całym Niemczech i – co warto odnotować – zatrudniająca 145 tys. osób, w związku z czym należy do największych pracodawców w kraju. W niektórych ośrodkach dla seniorów prowadzonych przez tę organizację serwuje się kawę ze Sprawiedliwego Handlu.

© Anna Róžańska (Fotografka)

#MIEJSCA PRACY
#ORGANIZACJE

Okolo 1000 filiżanek kawy Fair Trade jest wypijanych codziennie w restauracji firmowej Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit GmbH (Niemieckiego Towarzystwa Pomocy Rozwojowej Sp. z o.o.), dużej organizacji realizującej zadania pomocy rozwojowej na zlecenie rządu federalnego.

W rozwój ruchu Sprawiedliwego Handlu aktywnie angażuje się centrum kulturalno-formacyjne „Haus am Dom”, działające przy kurii biskupiej w Frankfurtu. Centrum oferuje zajęcia edukacyjne i prelekcje na temat Sprawiedliwego Handlu. W salach konferencyjnych podawana jest kawa ze znakiem Fairtrade. Certyfikowane produkty Fairtrade też można nabyć w działającym w centrum sklepiku.

© Fairtrade Česko a Slovensko, fairtrade-cesko.cz

#MIEJSCA PRACY

Triodos Bank wspiera ruch Sprawiedliwego Handlu poprzez utworzenie małego sklepiku z produktami Fair Trade dla pracowników banku, którzy mogą tam kupić czekoladki i przekąski.

Grupa uczniów szkoły średniej z czeskich Hlučín zarejestrowała stowarzyszenie *Open Eyes* i w miejscu dawnej herbaciarni otworzyła kawiarnię Fairtrade o nazwie *Open Your Eyes*. Klienci kawiarni mają do wyboru sporą ofertę produktów Fairtrade oraz produktów lokalnych. W kawiarni regularnie odbywają się wystawy zdjęć związanych z krajami Południa, dyskusje i warsztaty edukacyjne.

Kulinarny charakter miało wydarzenie zorganizowane we współpracy z władzami Wiednia w kwietniu 2013 r. Podczas targów „Fairerleben-Genussmarkt” (tłum. „Życie sprawiedliwiej – targi smakotyków”), które odbyły się we Wiedeńskim ratuszu, swoje produkty zaprezentowało około 40 inicjatyw i przedsiębiorstw. Targom towarzyszyły degustacje, warsztaty i wystawa.

Jeśli szukasz dodatkowych pomysłów, zerknij również na spolecznosci.fairtrade.org.pl/propozycje-dzialan

Promocja Sprawiedliwego Handlu w mediach

#MIASTA
#MIEJSCA PRACY

Przynajmniej raz w roku austriackie gminy, które chcą otrzymać lub przedłużyć tytuł, mają obowiązek zorganizowania dużego wydarzenia promocyjnego i informacyjnego lub konferencji poświęconej tematyce Sprawiedliwego Handlu, ekologii, zrównoważonego rozwoju i pomocy rozwojowej. Może to być mecz piłki nożnej z użyciem piłek z certyfikatem Fairtrade, śniadanie Fairtrade lub kawa i ciasto upieczone ze składników pochodzących ze Sprawiedliwego Handlu, pokaz mody Fair Trade, degustacje, warsztaty lub uroczyste uhonorowanie mieszkańców szczególnie zaangażowanych na rzecz Sprawiedliwego Handlu. Ponadto gminy regularnie informują w swoich publikacjach i mediach o podejmowanych działaniach wspierających Sprawiedliwy Handel. W urzędach i placówkach wykorzystuje się plakaty, ulotki wywieszki zwracające uwagę na produkty Fairtrade. Poprzez te działania gminy starają się dotrzeć z informacją o Fair Trade do swoich mieszkańców. Materiały można zamawiać w Fairtrade Austria.

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

Gminy są zachęcane, aby regularnie informować o swoich działaniach na stronie organizacji Fairtrade Austria i tym samym stawać się zachętą do naśladowania dla innych miast i miejscowości. Urzędy mogą także zamawiać branżowe magazyny, filmy i publikacje, aby w ten sposób umożliwić mieszkańcom dostęp do szerszej wiedzy i danych nt. wpływu Sprawiedliwego Handlu, sytuacji w krajach rozwijających się oraz zagrożeń dla społeczeństw i środowiska, jakie stwarza nadmierna eksploatacja ich zasobów.

#MIASTA

Przyznanie tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* ma zazwyczaj uroczystą oprawę. Włodarzom miasta/gminy przekazywany jest dyplom oraz flaga „Jesteśmy miastem Fairtrade”. Zwykle z tej okazji organizowany jest festyn lokalny. Takie wydarzenie miało miejsce 3. maja 2015 w Mayrhof. Flaga i dyplom zostały przekazane burmistrzowi w obecności 300 mieszkańców. Z tej okazji właściciele lokali gastronomicznych przygotowali specjalną ofertę z wykorzystaniem produktów z certyfikatem Fairtrade oraz produktów ekologicznych i regionalnych. Z sąsiedniej miejscowości przybyła organizacja Fairytale Fashion z pokazem mody Fair Trade. Na uroczystości obecny był radny z parlamentu kraju związkowego Górna Austria.

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a37

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

#MIASTA

Lato sprzyja organizacji kampanii informacyjnych i medialnych mających na celu zwrócenie uwagi lokalnej społeczności na Sprawiedliwy Handel. W sierpniu 2015 r. grupa koordynująca w gminie Perchtoldsdorf zorganizowała w gminnym centrum kultury i rozrywki „koło fortuny” z nagrodami w postaci produktów Sprawiedliwego Handlu. Fundatorami około 100 nagród były zarówno duże sieci, takie jak Spar Austria, jak również lokalne przedsiębiorstwa.

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a38

#MIASTA

Wspomnieliśmy już wcześniej o jubileuszu 20-lecia istnienia Sprawiedliwego Handlu w Austrii. Z tej okazji przeprowadzono szereg akcji edukacyjnych i promocyjnych. Część z tych działań miała miejsce na obszarze całego kraju, ale większość z nich można również realizować w wybranym regionie lub miejscowości.

Już na początku 2013 roku produkty Fairtrade pojawiły się jako przekąski i napoje podczas bardzo dużego wydarzenia, jakim był 60. kongres branży hotelarskiej. O randze wydarzenia niech świadczy jego lokalizacja – rezydencja cesarska Hofburg w Wiedniu. W kongresie udział wzięło 700 osób. Wydarzenie takiej rangi w naturalny sposób przyciąga uwagę mediów.

© Fairtrade Austria, fairtrade.at

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

#ORGANIZACJE

W dzień św. Walentego z inicjatywy Fairtrade Austria i przy współpracy z regionalnymi partnerami medialnymi rozdano róże Fairtrade pochodzące z upraw w Afryce. W sumie tego dnia rozdano 8 tys. kwiatów.

Przez cały 2013 rok Austriacy mieli możliwość brania udziału w konkursie, w którym główną nagrodą była wycieczka do Afryki. Zadanie polegało na wycinaniu znaku Fairtrade z kupionych produktów i wystanie zgromadzonej kolekcji na adres Fairtrade Austria. Oprócz głównej nagrody spośród biorących udział w konkursie wylosowano kilka osób, które otrzymały kosze z produktami Fairtrade.

Główny przekaz roku jubileuszowego koncentrował się na informacji o pożytecznych zmianach, jakie Sprawiedliwy Handel przynosi w krajach rozwijających się. Temu tematowi poświęcono 2 800 artykułów oraz programów telewizyjnych i radiowych.

#MIEJSCA PRACY
#ORGANIZACJE

Fair Trade zawiązał także do austriackiego Parlamentu. Pokazana została tam wystawa informująca o jakości produktów Sprawiedliwego Handlu, jak również o warunkach życia i pracy producentów w krajach globalnego Południa. Wystawę otworzyli przedstawiciele Fairtrade Austria oraz parlamentarzyści. Otwarcie wystawy połączone było ze śniadaniem Fairtrade. Nie zapomniano także o promocji produktów. W całym kraju przeprowadzono kampanię reklamową – na 5 600 plakatów pokazano 15 różnych produktów Fairtrade.

→ Wizyty studyjne

#ORGANIZACJE

Wybory konsumenckie przekładają się bezpośrednio na sytuację życiową konkretnych osób z krajów globalnego Południa. Z tego względu interesującą inicjatywą jest luksemburski projekt „Meet the Makers” („Spotkaj wytwórców”), czyli wizyty studyjne w spółdzielniach rolniczych i produkcyjnych w Nikaragui, organizowane od 2013 r. Program daje niepowtarzalną okazję, aby poznać cele i formy działania Sprawiedliwego Handlu u źródła. Uczestnicy odwiedzają plantacje kakao, gdzie produkowane są też czekolady, następnie plantacje kawy oraz projekty społeczne realizowane z premii Fairtrade. W programie znajduje się również zwiedzanie kraju, poznawanie jego przyrody i kultury. Podczas wizyty uczestnicy mieszkają na plantacjach i dzięki temu mogą od rana do wieczora na własne oczy obserwować jak działają certyfikowane przedsiębiorstwa i przekonać się, jakie pozytywne zmiany przynosi Fairtrade. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a39

→ Wykorzystanie filmów/kina

#MIASTA

Inny pomysł na działanie medialne zrodził się w sąsiadujących gminach Enns, Ennsdorf i St. Valentin. Na początku lipca br. dziedziniec lokalnego muzeum w Enns zamienił się w kino – już po raz kolejny zorganizowano tam noc z kinem Fair Trade. Przy pięknej pogodzie 160 widzów obejrzało film fabularny „Lunchbox”. Projekcja była okazją do zaprezentowania idei Sprawiedliwego Handlu, a do dyspozycji widzów był bufet złożony z produktów Fair Trade. Był także punkt sprzedaży ze zdrową żywnością. spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a40

W 2013 r. Sprawiedliwy Handel pojawił się w Austrii na dużym ekranie. Krótki film „A fair story”, o znaczeniu etycznych zakupów, był pokazywany przed głównym seansem w kinach w całym kraju – zobaczyło go około 500 tys. widzów.

→ Zaangażowanie celebrytów

#MIASTA

Wraz z rosnącą popularnością idei Sprawiedliwego Handlu w niemieckim społeczeństwie, zwiększa się także obecność tematu w mediach. Znaczący wpływ na tę zmianę mają przeprowadzone przez zaangażowane instytucje i organizacje akcje edukacyjne i promocyjne oraz pozyskanie znanych i cenionych ambasadorów. Zostali nimi lubiani ludzie sportu tacy jak Jürgen Klopp (trener piłkarski), aktorzy jak Cosma Shiva Hagen, Daniel Brühl, Joachim Król (znany z roli komisarza w kultowym niemieckim serialu „Tatort”) czy piosenkarka pop Annette Louisan. Są twarzami ruchu nie tylko na potrzeby mediów – także w życiu prywatnym stosują się do zasad zrównoważonej konsumpcji i są wrażliwi na problemy krajów rozwijających się. Ciekawą inicjatywą, w jakiej wzięli udział, była sesja fotograficzna realizowana przez 2 lata przez znanego niemieckiego fotografa Jima Raketa. Jej efekty można było oglądać na bilbordach i reklamach miejskich w wielu niemieckich miastach. Każde zdjęcie w inny, dopasowany do osobowości celebryty sposób nawiązywało do Fairtrade. Muzyk Till Brönner widnieje na zdjęciu w eleganckim pomieszczeniu, a na stylowym stole obok jego trąbki leży bukiet róż Fairtrade. Poniżej można przeczytać zdanie „Jestem wrażliwy na piękno. Dlatego wybieram Fairtrade”.

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

Na innym zdjęciu Annette Louisan znajduje się w wannie wypełnionej po brzegi pianą, a w ręce trzyma czekoladę Fairtrade. Hasło umieszczone obok jej zdjęcia brzmi „Szukam przyjemności, ale nie kosztem innych. Radość jaką dają produkty Fairtrade jest też dobra dla innych”. Sesję można zobaczyć na stronie spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a41

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

© TransFair e.V., fairtrade-deutschland.de

#MIEJSCA PRACY

Kolejną grupą angażującą się na rzecz promocji Sprawiedliwego Handlu są znani kucharze i gwiazdy kulinarnych programów telewizyjnych. Przy okazji różnych festynów miejskich przygotowują dania z produktów Fair Trade, tym samym zwracając uwagę opinii publicznej na temat. Ponadto proponują przepisy do czasopisma wydawanego z okazji „Faire Woche” (zobacz sekcję „Tydzień Sprawiedliwego Handlu”).

Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu

Jest to coroczne święto Fair Trade obchodzone od 1990 roku na świecie oraz od 2007 roku w Polsce. Odbywa się zawsze w drugą sobotę maja i jest okazją do aktywizacji wolontariuszy na rzecz Sprawiedliwego Handlu. W 2015 roku hasło zaproponowane przez Światową Organizację Sprawiedliwego Handlu (WFTO) to *Bądź zmianą* (ang. Agents for change). Świat zmieniają konsumenci, którzy w trakcie zakupów sięgają po produkty Sprawiedliwego Handlu*, optując w ten sposób za wizją świata opartą na bardziej zrównoważonym i sprawiedliwym rozwoju. Ruch Sprawiedliwego Handlu łączy ludzi, którzy chcą być zmianą – w Cieszynie, mieście leżącym na granicy z Czechami, obchody Światowego Dnia Sprawiedliwego Handlu odbyły się przy współpracy z czeską organizacją *Na Zemi*. Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” wraz z Polskim Stowarzyszeniem Sprawiedliwego Handlu co roku koordynuje te wydarzenia, przesyła do mediów informacje prasowe, udziela wywiadów oraz zaprasza media do relacjonowania lokalnych wydarzeń.

→ Tydzień Sprawiedliwego Handlu

Faire Woche to akcja promocyjna i edukacyjna, organizowana co roku we wrześniu w całych Niemczech we współpracy z *Miastami Przyjazydnymi dla Sprawiedliwego Handlu*, sklepami świata, szkołami, wspólnotami wyznaniowymi, organizacjami pozarządowymi i każdą inną inicjatywą otwartą na temat Sprawiedliwego Handlu.

#WSPÓLNOTY
#SZKOŁY
#MIASTA
#MIEJSCA PRACY#MIEJSCA PRACY
#MIASTA
#SZKOŁY
#ORGANIZACJE

© Fairtrade Česko a Slovensko, fairtrade-cesko.cz

© Fairtrade Česko a Slovensko, fairtrade-cesko.cz

Przybiera bardzo różne formy – od dyskusji, referatów, pokazów filmowych, po akcje promocyjne w przestrzeni publicznej, flashmoby, wystawy, krótkie projekty edukacyjne w szkołach, aż do śniadań Fairtrade i wspólnego gotowania połączonego z degustacją. Patronat nad wydarzeniem objął Federalny Minister Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. W 2015 r. „Sprawiedliwy Tydzień” przebiegał pod hasłem „Sprawiedliwy Handel jest transparentny”. Hasło zwracało uwagę na problem braku przejrzystości na kolejnych etapach łańcucha produkcji i dostaw standardowego obrotu towarami. Głównymi gośćmi byli przedstawiciele producentów z Indii, Filipin, Ekwadoru, Hondurasu i Niemiec, którzy przekazywali z pierwszej ręki własne obserwacje i doświadczenia dot. Sprawiedliwego Handlu i przejrzystości. Więcej informacji o „Sprawiedliwym Tygodniu”, w tym dokumentację filmową z wydarzeń, można znaleźć na stronie faire-woche.de

→ Pokaz mody

Czeskie miasto Litomierzyce, które od 2011 roku dumnie nosi tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* (Fairtradové město), w 2013 roku zorganizowało pokaz mody Fair Trade. Modelki były ubrane w odzież z bawełny Fairtrade i prezentowały kreacje na czerwonym dywanie rozłożonym przed budynkiem miejskiej biblioteki. Pokaz mody otworzył burmistrz Litomierzyc, Ladislav Furry. Pokazowi towarzyszyły wystawa na temat świadomej konsumpcji oraz wystawa zdjęć z krajów Południa autorstwa niemieckiego fotografa Kiëna Hoàng Lê.

spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a42

© Fairtrade Česko a Slovensko, fairtrade-cesko.cz

STRUKTURA PRZYKŁADOWEJ INFORMACJI PRASOWEJ

Stworzenie ciekawej informacji prasowej wcale nie jest trudne, zwłaszcza gdy chcemy zakomunikować coś, co może potencjalnie zainteresować czytelników. Mamy nadzieję, że poniższe sugestie ułatwią Państwu to zadanie.

TYTUŁ

Tytuł musi być na tyle intrygujący, by odbiorca chciał przeczytać treść informacji prasowej. *Pierwsze miejsce na podium dla (nazwa szkoły) z (miejsceowość)*

WPROWADZENIE

Informacja prasowa powinna rozpoczynać się od paragrafu zawierającego skrót całej informacji.

Szkoła XYZ jako pierwsza w regionie/województwie otrzymała tytuł Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu. Uroczystość wręczenia dyplomu odbędzie się w sali Urzędu Miejskiego w (nazwa miejscowości) w dniu (data) i jest wyrazem docenienia starań, jakie szkoła podejmuje na rzecz wychowywania kolejnych pokoleń, które czują się odpowiedzialne za świat.

ROZWIĘCIE

To miejsce na dodatkowe fakty, wyjaśnienie znaczenia tej informacji dla otoczenia oraz nawiązanie do podobnych wydarzeń. Warto pamiętać, że im prostszym językiem będzie napisana informacja, tym większe masz szanse na jej opublikowanie. W przypadku przykładowej informacji prasowej należałoby napisać, czym jest kampania *Szkoły Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*, na czym polega i jak jest realizowana. Można dodać, że kampania ta rozwija się dynamicznie w każdym kraju europejskim.

Dobrym pomysłem jest zacytowanie osoby związanej z tematem, o którym piszemy: *Nasza szkoła dołączyła do grona ponad 1000 szkół na świecie zaangażowanych w tę kampanię – przypominam liderka szkolnej kampanii Anna Kowalska.*

WYJAŚNIENIE PODŁOŻA INFORMACJI

W tym miejscu należy wyjaśnić istotę komunikatu dla osób niezaznajomionych z tematem (Sprawiedliwego Handlu). Warto więc napisać, czym jest Sprawiedliwy Handel, jakie ma cele, dla czego jest potrzebny i co czytelnicy mogą zrobić, aby go wspierać.

INFORMACJE O AUTORZE I KONTAKT

Tutaj należy podać informacje o autorze lub instytucji, która jest nadawcą komunikatu (np. szkoła) oraz z kim dziennikarze mogą się kontaktować, gdyby mieli więcej pytań lub chcieli przeprowadzić wywiad.

PRZYKŁADOWA DEKLARACJA POPARCIA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU PRZEZ MIASTO

Uchwała nr ... Rady Miasta ... z dnia ...

w sprawie wniesienia pozytywnego wkładu Rady Miasta ... w działania promujące idee Sprawiedliwego Handlu, rozumianego jako ruch społeczny budowany przez organizacje pozarządowe przy wsparciu konsumentów, nakierowany na współpracę rozwojową mającą na celu zapewnienie partnerskich relacji z ubogimi społecznościami drobnych wytwórców i pracowników najemnych z krajów globalnego Południa. Rada Miasta uznaje, że używanie produktów Sprawiedliwego Handlu w codziennej praktyce jest wyrazem odpowiedzialnej konsumpcji służącej zrównoważonemu rozwojowi i dlatego wspiera inicjatywy na rzecz promocji Sprawiedliwego Handlu. Wyrażając poparcie dla idei Sprawiedliwego Handlu i zachęcając do stosowania produktów o etycznym pochodzeniu, wytwarzanych w ramach tego ruchu, Rada Miasta ... chce przyczynić się do uzyskania przez Miasto ... tytułu „Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu”.^{*)}

Na podstawie:

- *art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 roku, poz. 594 z późn. zm),^{*)}*

- *§ ... Statutu Miasta ... oraz*
- *§ ... Regulaminu Rady Miasta ...,*

w związku z pkt. II.13, 26-27 Opinii Komitetu Regionów z dnia 1 lipca 2010 r. „Wkład w zrównoważony rozwój; rola sprawiedliwego handlu i związanych z handlem pozarządowych systemów zapewniania zgodności ze zrównoważonym rozwojem” (Dz. Urz. UE Nr C175, z 1 lipca 2010), uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko popierające:

1. realizację Zrównoważonych Celów Rozwoju poprzez wspieranie działań i programów promujących idee Sprawiedliwego Handlu;
2. działania promocyjne na rzecz Sprawiedliwego Handlu, w szczególności przez zamieszczanie informacji o idei, produktach i znakach Sprawiedliwego Handlu w materiałach promocyjnych Miasta ... na terenie Urzędu Miasta ..., w Informatorze Samorządowym ..., w Internecie, w Intranecie lub w inny sposób;
3. zaangażowanie Miasta ... w kampanię medialną, mającą na celu przedstawienie i promowanie inicjatywy uzyskania ww. tytułu, służącą także uzyskaniu wsparcia ze strony mieszkańców oraz lokalnych przedsiębiorców i instytucji, a także szkół, Kościołów i związków wyznaniowych;
4. podejmowanie działań mających na celu spełnienie przez Miasto ... wszystkich kryteriów przyznania tytułu „Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu”, ustalonych przez organizatorów kampanii „Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu w Polsce”, tj. Fundację „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska oraz Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu.
5. stosowanie tytułu „Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu” (w przypadku jego uzyskania) do celów promocji Miasta ..., w tym także na stronie głównej Miasta...
6. dołożenie starań na rzecz dokonywania zakupów produktów Sprawiedliwego Handlu i serwowania ich podczas spotkań organizowanych przez Urząd Miasta ...

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta ...

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

^{*)} do wyboru alternatywne wersje preambuły i podstawny prawnej

PRZYKŁADOWA DEKLARACJA POPARCIA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU PRZEZ SZKOŁĘ

#SZKOŁY

W dniu ... (DATA) ... (NAZWA SZKOŁY) przyjęła deklarację dotyczącą zaangażowania się w promocję idei Sprawiedliwego Handlu w ramach ogólnopolskiej kampanii *Szkoły Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. W ramach tej kampanii zobowiązujemy się do promowania idei i produktów Sprawiedliwego Handlu. Chcemy w ten sposób przyczynić się do wspierania drobnych wytwórców z krajów globalnego Południa, dla których jest to szansa na utrzymanie się z pracy własnych rąk, poprawę warunków życia swoich rodzin oraz rozwój lokalnych społeczności.

Szkoła zobowiązuje się podjąć działania mające na celu spełnienie wszystkich kryteriów przyznania tytułu *Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*, ustalonych przez organizatorów kampanii *Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu w Polsce*, tj. Fundację „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska i Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu. W szkole funkcjonuje grupa koordynująca, złożona z nauczycieli, rodziców i uczniów, których wspólnym celem jest promocja idei Sprawiedliwego Handlu.

Podpisy:

Dyrekcja szkoły

Osoba kontaktowa z grupy koordynującej kampanię w szkole

Uprawniony przedstawiciel Samorządu Uczniowskiego

Uprawniony przedstawiciel Rady Pedagogicznej

Uprawniony przedstawiciel Rady Rodziców

PRZYDATNE INFORMACJE

Kontakty

Aktualne kryteria oraz dokumentacja są dostępne na spolecznosci.fairtrade.org.pl. W przypadku pytań lub wątpliwości, prosimy pisać na adres koordynator@fairtrade.org.pl.

Bibliografia

Publikacje

Sprawiedliwy Handel w szkołach – jak go promować? Poradnik metodyczny, Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”, 2014, spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a44

Produkty Sprawiedliwego Handlu w sklepikach szkolnych – jak je promować?, Tomasz Makowski, Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”, 2014, spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a44

Fair Trade czyli Sprawiedliwy Handel – Przewodnik, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, 2013

Sprawiedliwy Handel – Przewodnik dla uczestników kampanii promocyjnych, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, 2013

Zrównoważony rozwój, Sprawiedliwy Handel – Przewodnik dla nauczycieli, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu, 2013

Serwisy internetowe

Międzynarodowy serwis Fair Trade Towns – fairtradetowns.org

Polska – spolecznosci.fairtrade.org.pl

Australia – fairtrade.com.au

Austria – fairtrade.at

Belgia (Flandria) – fairtradegemeenten.be

Belgia (Walonia i Bruksela) – cdce.be

Czechy – fairtrade-cesko.cz, fairtradovamesta.cz, nazemi.cz/en/scoutsandguides, nazemi.cz/cs/skauti

Estonia – mondo.org.ee/en i fairtrade.ee

Finlandia – reilukaupunki.fi

Francja – territoires-ce.fr

Hiszpania – ciudadjusta.org

Holandia – fairtradegemeenten.nl

Hongkong – fairtradehk.org/en

Irlandia – fairtrade.ie

Islandia – spolecznosci.fairtrade.org.pl/rd/a43 i fairtradeiceland.org

Kanada – fairtrade.ca

Luksemburg – fairtrade.lu

Niemcy – fairtrade-towns.de

Norwegia – fairtrade.no

Nowa Zelandia – fairtrade.org.nz

Słowenia – humanitas.si

Stany Zjednoczone – fairtradedecampaigns.org/campaign-type/towns

Szwecja – fairtradecity.se

Wielka Brytania – fairtrade.org.uk

Włochy – cittaequosolidali.it

Publikacja wydana na licencji Creative Commons przez Fundację „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska (fairtrade.org.pl) w ramach projektu *Sprawiedliwi, aktywni, świadomi – rozwój kampanii „Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu”* współfinansowanego z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w ramach projektu 382_1/2015.

Tłumaczenia tekstów: Agnieszka Kozaczyńska oraz Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

Opracowanie merytoryczne: Agnieszka Kozaczyńska, Zbigniew Szalbot, Andrzej Żwawa

Skład: Studio Manto

Kraków 2015

ISBN 978-83-941118-3-0

Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska

ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

tel.: +48 603 363 721

fairtrade@fairtrade.org.pl

fairtrade.org.pl

twitter.com/Fairtradepolska

facebook.com/sprawiedliwyHandel

- [fairtrade.org.pl](https://www.fairtrade.org.pl)
- twitter.com/FairtradePolska
- facebook.com/SprawiedliwyHandel